

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING GRUNDLAGD AV FÖR KVINNAN OCH HEMMET FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 1 JANUARI 1922.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

I DRÖMMAR

IDUNS PRISTAGARINNA FÖR ÅRET

IDUNS KVINNLIGA AKADEMI UTSER FÖRFATTARINNAN HELENA NYBLOM

Helena Nyblom.

HELA NORDEN KÄNNER Helena Nybloms sagor. De ha blivit en kär läsning i tusentals hem. Ur dem väller en levande fantasi friska källsprång — det märks att de ej äro skapade under grubbel utan ha tillkommit på samma osökt naturliga sätt som en blomma slår ut eller en fågel sjunger.

Men det förhåller sig med Helena Nybloms sagor som med Selma Lagerlöfs — vuxna människor ha fullt ut lika stor behållning av att läsa dem som barnen. Det unga sinnet fångas av fabelns sinnrika vävnad och äventyrets spänning, medan de vuxna tjasas av poesien och den inflätade symboliken.

Vi kunna ej på ett bättre sätt karaktärisera hennes sagodiktning än genom att återgiva några rader ur den essay Olof Rabenius i december 1918 skrev i Idun med anledning av Helena Nybloms 75-årsdag. "Fantasi och reflexion, bild och tanke ha i dessa sagor ingått en rik och levande förening. Alltid är det ett lödigt och mänskligt betydelsefullt livsinnehåll, som hennes sagor frambara, men aldrig sker det på ett abstrakt och läromässigt sätt, utan idén är organiskt inspunnen i en fri och frodig fabulering i vilken hennes poesi på nytt flätar sina kransar."

Poesi i detta ords finaste och djupaste me-

ning genomtränger för övrigt allt vad Helena Nyblom skriver. Därför äga också hennes centrallyriska dikter — avfattade såväl på danska som svenska — en känslans innerlighet, stundom parad med fint skälmeri som verkar helt förtrollande. Aldrig blir hon heller sentimental, den känsla hon låter komma tillsynes är främmande för suckar och tårar. Väl vet hon mycket om livet och människorna både i fråga om gott och ont, sorg och glädje, och hennes dikt har djupa rötter i verkligheten, men daggfrisk, solbegjuten stiger den ur tillvaron, befryndad med lärkan, som visserligen bor i mullfårorna, men vars sång hör hemma i den sommarblå rymden.

Ett så lyriskt temperament som Helena Nybloms kan naturligtvis ej undvara musiken.

GER DÄRMED ERKÄNNANDE ÅT HENNES RIKT FACETTERADE DIKTNING OCH ÅT HENNES LEVNADSMINNEN — ETT BLAND DE BÄSTA MEMOARVERK VÅR - - LITTERATUR ÄGER. - -

Musik spelar en stor roll i flera av hennes fina noveller, den har varit hennes inspirationskälla mer än en gång, och i musiken lever hon kanske mera än i litteraturen nu vid äldre år. Beethoven ägnar hon en andaktsfull dyrkan, och en kultiverad pianist som hon är plägar hon dagligt umgänge med den store mästaren vid sitt piano.

Vilket rikt liv hon har levat, rikt i andlig bemärkelse, framgår bäst av hennes stora, nu i Idun slutförda memoarverk "Mina levnadsminnen". Dessa minnen bäras ej blott av sitt värde som spegelbild

av ett nu svunnet intressant nordiskt kulturskede; den friskhet med vilken de av författarinnan nedskrivits, hennes inmängda reflexioner över de personligheter hon möter, den konst hon ser, de böcker hon läser, de länder hon vistas i göra hennes anteckningar sällsynt fängslade.

När Iduns kvinnliga akademi nu tilldelar henne sitt årspris har den velat utmärka ett författarskap om vars ideella syfte det ej kan råda mer än en mening. Och det har främst skett för att belöna en diktarinna, som i sin framskridna levnads höst kunnat skapa ett verk med så mycken vitalitet, humor och originell självsyn som "Mina levnadsminnen."

Lokomotivets sång i nyårsnatten. Av Ernst Högman.

Jag rusar bland blinda öden
från rike till rike i natt;
som frakt har jag livet och döden
och suckar och tårar och skratt.

Bakom mig en bygd har glidit
i seklernas töckenhav ut,
med sista stationen den lidit
sin smutsiga saga till slut.

Men de som diktat den sagan
de sova i vagnarnas rad,
i drömmen de piskas av slagan
för ont som de kommit åstad.

Det känns att det tynger på hjulen
av brott, av nöd och av skam.
Jag vädrar med stålhårda mulen
och rusar än vildare fram.

I tunnlar jag dånar och skräller,
på avgrundens bro jag kör.
Min jäktan, vad manne dengäller,
och finns det ett mål framför?

Till skogar och frusna vatten,
jag slungar min visslas skri
som varsel och hälsning i natten,
då gränsstenen blixtrar förbi.

Det nya riket, hur stilla
det slumrar i stjärnornas ljus —
än vet det ej av något illa,
det väntar på väckelsens sus;

det väntar på skapande viljor,
på människotankars sådd
av rättens och kärlekens liljor
att blomma i stoft och mådd.

Ty visst skall här också våras
och jag bära löv på min länd,
och livet med löften dåras —
den gamla visan är känd.

Det blir nog som förr att liken jag frakta får, trött och besviken,
av hoppet, det ljusa, och tron till rikets sista station.

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks. 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris 1922:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 15:—	Helt år Kr. 19: 50
Halvt år " 8:—	Halvt år " 10:—
Kvartal " 4: 25	Kvartal " 5: 25
Månad " 1: 50	Månad " 2:—

Iduns annonspris: Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text.	Utländska annonser:
40 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
25 öre Lediga Platser o. Platssökande.	å textside, 20 % förh. för särsk. begärd plats.

ÅRSSKIFTET. AV ALF AHLBERG

I TIDENS HÖGA SAL ÖSTAN FÖR sol och västan för måne möttes det gamla året och det nya. Långsamt och mödosamt släpade sig den gamle fram. Man kunde se på hans krökta rygg att han nyss burit en mycket tung börda. Den breda djupt fårade grubblarepannan sjönk långsamt nedåt och det isgrå skägget böljade mot midjan. I en annan kroppsställning skulle han ha påmint om Michel Angelos Jeremias där han svärmodstyngd böjer sig över Klagovisornas bok. — Men som en riddare utan fruktan och tadel framgick det nya året. Hjälmbusken nickade lustigt och den gyllne hjälmen blänkte som en solskiva. Ljuset böljade och lekte kring hans smidiga linjer och där han gick fram tycktes allt vördnadsfullt bereda väg.

Nu stodo de mitt emot varandra. Den gamle såg upp med en mödosamt forskande blick. "Du är det nya året?" sade han. Den unge böjde jakande på huvudet. "Och du skall ned till jorden och till människorna?" — "Välän, lyd en gammal mans råd. Bliv hellre kvar där du är, ty människorna förtjäna icke att något nytt år randas." Den unge svarade stilla: "Föga vet jag om människorna, men jag älskar dem." — "Du älskar dem. Lär då att känna dem bättre. Ser du min krökta rygg. Den har krökts under mänsklighetens samlade skuldbörda under det år, som jag nu fått kasta av mig. Därar äro människorna, därar och ondskefulla narrar, som binda ris åt egen rygg. De gräva gropar åt varandra och falla själva i. De begagna sitt förnuft blott till att plåga och förgöra varandra och helst skulle de om de kunde utrota varandra från jordytan. Däraktiga äro de ock därutinnan att de ständigt gå och vänta på något bättre som aldrig kommer. Varje år börjas med däraktiga förhoppningar och slutas med klagolåt. Kloka äro bland människorna blott de döda. De som slumra stilla under jorden och bäst vore om det eviga mörkret slöte sig kring dem alla." — "Nu älskar jag människorna ännu mer", sade den unge, "jag älskar dem för deras fels och dårskapers skull. Vore de fullkomliga, huru skulle jag väl då kunna älska dem. Och när Herren Gud allsmäktig, som varje år låter nya barn födas till världen, icke uppgivit hoppet om mänskligheten, varför skulle väl vi hans ringa tjänare göra det." Den gamle skakade på huvudet, och mumlade något, men i detsamma sköto de båda keruberna, som stått orörliga som skiltvakter framför ett assyriskt kungapalats, åt sidan de väldiga bronsportarna i fonden och tiden själv med en krona gnistrande av diamanter på huvudet visade sig. Han sträckte ut sin härskestav och medan den gamle ljudlöst gled in i evighetens mörker och tycktes liksom uppslukas av detta, svingade sig den unge upp på en eldig springare och styrde sin färd genom stjärnrymderna rakt ned mot jorden. På den mörka jord-

ytan märkte han när han kom närmare några ljuspunkter och beslöt hålla kurs mot en av dem. Kommen ännu närmare hörde han ljudet av klockklang och på den skälvande malmens toner red han liksom på en brygga mellan himmel och jord ned i staden.

Där syntes härska glädje och feststämning. Glada människoskaror drogo genom gatorna, raketer flögo mot himlen och glädjeskott dånade. "Äro människorna så glada och lyckliga?" tänkte det nya året och höll in sin häst. Han hejdade en ensam vandrare och tilltalade honom sålunda: "Min vän, jag är främling i detta land och känner icke dess seder. Äro människorna här alltid så glada och lyckliga som nu? Detta måtte vara paradiset." Vandraren ryckte på axlarna. "Främling, antingen måste ni vara mycket långt borta ifrån eller ock mycket okunnig som icke vet att just nu det nya året ringes in." — "Förlåt mig, min vän", svarade det nya året. "Men varför äro människorna så glada över det nya året?" "Mest därför att de lämnat det gamla med allt dess kval och all dess sorg bakom sig, men så också därför att de gå och hoppas på något bättre av det nya." "Varför hoppas de ständigt på något bättre?" "Jag har icke tid med edra frågor", sade vandraren och påskyndade sina steg. Det nya året höll sig skyggt undan människoskarorna, rädd att bli

igenkänd av dem. Ty han visste allt för väl att han aldrig vore i stånd att uppfylla de fordringar de skulle ställa på honom. Han red ut ur staden och fortsatte sin färd. Med morgonrodnaden som en eldstod framför sig jagade han vidare. Snart märkte han att människorna icke voro så lyckliga som han i förstone trott. Själva de som sågo glada ut tycktes gå liksom med en mask för ansiktet. Och ur deras ögon blickade vemodet fram. Han red förbi fängelser och sjukhus. Han red genom syndens och kvalens nästen. Han såg oskyldiga föras till döden och ondskan triumfera. En gång lät han sin häst höja sig i luften och såg då under sig långa linjer som gingo fram mot varandra, hörde i fjärran korta knallar och tungt och långsamt rullande åskor. Det är någon lek människorna ha för sig, tänkte han och sänkte sig, men då han kom närmare jordytan, hörde han jämmer och dödsskrän som av osaliga andar, såg hur marken färgades röd av blod och hur granaterna revo upp och sargade åkerfält som flitiga händer plöjt och sått. Då förstod han att det var människorna som ville utrota varandra. Somliga sade att det skedde till Guds ära, andra åter till kungens, andra åter till fosterlandets. Men somliga, som ville anses mycket kloka, viskade att det var ekonomiska intressen som stodo på spel.

Det nya året satte sig ned och grät bitterligen över mänsklighetens lott. "De hoppades på något bättre", tänkte han, "vem skall giva dem det. De dräpa ju sina egna välgörare." Men åter tänkte han på det myckna goda och sköna han sett bland människorna. Det föreföll honom plötsligen som om människoanden lyste härligast i lidande och förnedring, när han tänkte på all uppoffring och all försakande kärlek han sett. Han tänkte vidare på allt arbete han sett människohänder utföra. Alla de stora och härliga verk som de skapat. "Nu vet jag det", sade han långsamt. "Två makter finnas som kunna göra mänskligheten bättre. Den ena heter lidande, den andra heter arbete. Men det går icke med flygande fanor och klingande spel. Det går blott i det tysta. Så har väl ock vår Herre tänkt, Han för vilken tusen år äro såsom en dag." Han kastade sin gyllne hjälm och vred samman en törnekrona från en buske vid vägkanten. När han åter besteg sin häst och jagade vidare mot morgonrodnadens portar syntes det honom som red han i spetsen för mänskligheten, visande dem vägen mot ett bättre land, skymt för de kortsyntas blickar, men anat av siarna.

*

Men på jorden var allt sig likt. Människorna arbetade, köpte och sålde som förr. Önskade varandra gott nytt år, spådde lyckoår och olycksår, glädjeår och sorgear, gott år och ont år.

Iduns Kvinnliga Akademi.

Rektor Maria Aspman, Akademiens nyvalda sekreterare.

DET BLEV KAROLINA WIDERSTRÖM, SOM vid Iduns kvinnliga akademis senaste sammanträde kom att utlottas ur akademien. D:r Widerström har länge varit akademiens sekreterare och på senare året — efter professorskan Agda Montelius' frånfalle — även dess ordförande. Hennes avgång ur akademien skulle ha varit en oersättlig förlust. Också blev hon, vid det efter lottningen följande valet, på nytt invald.

D:r Widerström är nu utsedd till akademiens ordförande och rektor Maria Aspman till dess sekreterare.

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

UNGDOMENS OARTER HOS ÄLDRE FOLK

ALLA TIDERS UNGDOM HAR VARIT ryslig, om än föreställningarna om det rysliga varierat. En dansk författarinna, som nu torde vara några år över de fyrtio, har berättat att då hon var ung flicka, ett visst fall i hennes krets ansågs oerhört: en ung dam hade frågat en ung man vad klockan var och samtidigt hade hon tagit upp klockan ur hans västficka. För omkring tjugo år sedan ansågs detta sålunda som mycket framfusigt och frivolt, än i dag vore ju gesten om än inte precis tillbakadragen och hyfsad, dock icke sedlighetssårande. Vi ha blivit tolerantare ifråga om vad som får sägas och göras. Det är bara mot vår ungdom vi äro lika intoleranta, som våra mödrar voro mot oss. Sådant är livet och det får ungdomen finna sig i. Vilket den också gör — vida kallsinnigare än vi funno oss, den rättvisan få vi ge den!

Men det finns ett annat fenomen — och har väl egentligen alltid funnits — som vore värt att till en omväxling syssla med. Nämligen ålderdomens moral och goda vand. Medelåldern har kanske en för hård kamp för tillvaron och för att finna sig tillrätta då dess ungdom tagit slut, för att man av den ännu kan fordra den stora förebildligheten. Men tiden närmast efter den har alltid ansetts som den vackra delen av livet. Våren är traditionellt härlig, men orolig, sommaren ännu litet nöjeslysten, först med hösten och den annalkande vintern kommer stillheten och den inre skönheten.

Och så befinns det, att dessa äldre börja smittas av tidsandan, det är den förskräckliga sanningen. Man hör numera de ungas slang flöda från de gamla damernas läppar — naturligtvis långt ifrån hos alla, men härvidlag äro ett fåtal uppsvevandeäckande nog. Det är icke de unga man hör berätta historier om folk med namn nämnda högt i spårvagnarna, det är de gamla damerna, som så göra. De politiska skvallerhistorierna, de bekanta om villan i Lärkstaden, som byggdes av mutor och liknande, berättas icke av unga flickor utan av äldre fruar. De unga ha nämligen andra intressen. De intressera sig för den osedliga nya dansen och inte för politiska skandaler, som de gamla fruarna besudla sina vita hår med att högt och ljudligt föra vidare. Det är för övrigt det groteska med svenskornas vaknade politiska intresse, att allt politiskt förtal och allt befordringsskvaller blivit förstärkt, herrarna ha fått hjälp...

Det finns äldre damer av många slag. De "rara", fryntliga, de milda, som gömma på sorger och som aldrig övervinna sin ensamhetskänsla, sedan deras män gått före dem ur tiden, de söta, som med sitt vita hår och sina små eleganta figurer se ut som porslinsherdinnor, de litet barska, världskloka, som vanligen ha en härlig humor och äro välvilligt intresserade för ens angelägenheter, de storvulna, de verkligt vördnadsbjudande som slå en ring av sympati och förståelse omkring sig varhelst de komma, de, som framför allt äro snälla, och som gå upp i de sina — ja, nyanserna äro många, men hela denna grupp av människor är i längden den man måste tycka mest om av alla. De ha kommit förbi en hel del, men de ha i stället fått överblick — äldre fruar äro förtjusande.

Men de skola inte bry sig om att lägga sig till med vårt vårdslösa språk! Och inte lägga sig vinn om att roa till varje pris, detta forcerade som man märker i sällskap och som man själv också gripes av, helst när man inte

är å son aise. Och äldre damer skola heller inte tala om kläder som samtalsämne. Det är nämligen inte något samtalsämne, annat än då man beskriver en utstyrelse i London eller i förtrohet med sin bästa vän rådslår om vad man skall göra med "den blå, den med pärlorna du vet". Att höra en vithårig dam tala om att hon i Paris köpte de och de hattarna och i Berlin de och de och i Florens låtit ändra dem — det är groteskt, då det däremot tillåtes av en ung flicka, därför att man, medan hon talar om sina hattar, under tiden ser på henne. Att höra en äldre tala om "en väldigt stilig chaufför", om en "verkligt snygg Mariebergskakelugn", några "kräm-koppar, som var bara tjaffs" — det stiger en kyla inom en, en kyla, som är berättigad. Ty av de där äldre fruarna begära vi mycket, vi begära att få beundra dem fullt ut lika varmt, fast på ett annat sätt än det, varpå vi imponeras av eleganta divor, som i samfärdseln oss människor emellan representera kvintessensen av världslighet. Det utpräglade världsliga hos en gammal dam, den skarpa tungan, den hårda domen, det är oskönt. Och

stötande, om det till på köpet utsäges med vår slang.

För en tid sedan hörde jag i ett sällskap en dylik representant för dessa äldre, som gripits av våra dagars rastlöshet och vårdslöshet i former och tankegång. Hon hade alltid levat i rikedom, men hennes bekymmerslöshet hade endast gjort henne oförstående för allt, från våra små strävanden att köpa obligationer på avbetalning och till våra ideal. Hon slutade sin dag, där hon satt med äkta pärlor i dubbla rader kring sin av tiden märkta hals och juveler blixtrande i sina för vecka toner så föga lyhörda öron, med att berätta en stygg historia om två personer, som hon namngav, men som ingen hittills ägnat en tanke åt. Och ur den kyla och disharmoni denna gamla kvinna spred omkring sig växte vissheten, att ungdomen, den reder sig, med den är det ingen fara, ty den har tid på sig att bli annorlunda. Även om de äldre ge den dåliga exempel! Det är på livets middags-höjd man får skynda att tänka på — inte andras, men sitt eget konto med den tillvaro man snart skall lämna.

VERA VON KRÆMER.

Den moderna ungdomen har sina försvarare.

D:r Lydia Wahlström om ljusen i skolan, som också hinna dansa.

UNGDOMEN FÅR I REGEL NU FÖR TIDEN höra, att den är förfärlig (och när fick den inte höra det? När beskyldes den väl inte för att vara alltför självständig, nöjeslysten, obetänksam och fladdrande — det är bara sedan de unga själva blivit gamla, som de tycka, deras egen ungdomstid var ett undantag och var förträfflig). Men eftersom den moderna ungdomen i den älskvärda moralisten här ovan fått en indirekt försvarare, kanske det kan roa de eljes så ofta angripna unga att ytterligare få litet beröm av kompetenta personer — ifall de nu bry sig om beröm.

Studierektorn vid Ahlinska skolans gymnasium fil. d:r Lydia Wahlström har idel lovord för den nya tidens kvinnliga ungdom, jämförd med en föregående tids — fast hon samtidigt medger, att det ju är en elit, hon i sin skola får att göra med.

— Dessa unga flickor äro vida mångsidigare i sina intressen än man var i min ungdom, säger hon. Läslusten och levnadslusten går hos dem hand i hand. De här unga flickorna kunna vara ena ljus i skolan och hinna dansa ändå — och kanske dansa de med sina små lätta fötter ihjäl många förlegade gamla föreställningar om "blåstrumpor" och sådant. De ha sina gymnasieförbund, dessa unga flickor, som de själva sköta, och de röja en god smak vid ordnandet av förbun-

dens aftonunderhållningar o. s. v. Och ett genomgående drag hos dessa unga flickor, som skiljer dem från deras mödrar, är att de vilja bli något. Och idealitet ha de!

— Men ett sådant språk ungdomen har nu för tiden! säga ofta de äldre chockerade. "Slangen" skrämmer faktiskt den äldre generationen. Och likväl — — — När de unga nu för tiden så gärna "tala slang", så kan det bakom det ligga en låt vara omoget uttryckt önskan att vara mer sann och äkta, en rädsla för Chronschougeri och fraser. Jag tror också, att de intellektuella sysselsättningarna gett flickorna mer sinne för humor än de hade förr.

Jag vet vad man också gärna förebrår de unga: att de ha större pretentioner på nöjen och omväxling än ungdom förr hade. Det är sant: men är inte detsamma fallet med de vuxna? Och de äro kanske inte de rätta att förebrå de unga något, som de själva satt i dem.

Kyrkoherden i Hedvig Eleonora församling i Stockholm, J. Källander, som mycket sysslat med ungdom och är varmt intresserad för allt, som rör den, visar sig också som en den moderna ungdomens förespråkare.

— Den nutida ungdomen bestämes inte så mycket av formerna som en gången tids, säger han. Vad det religiösa angår, så måste jag säga, att den nutida ungdom, som verkligen är religiöst sinnad, den har det av sig själv, har levat sig till det och inte bara fått det genom tradition o. s. v., såsom förr ofta var fallet. Och det är liksom om själslivet genomgående förändrats. Jag själv var över tjugo år, innan jag började undra hur naturlagarna kunde passas in i t. ex. evangeliets berättelse om hur Jesus, när han frestades, ena stunden ställdes på ett högt berg och andra stunden på templets tinnar — samma sak kom härom dagen en helt liten pys och frågade kritiskt om. Det har också slagit mig, att det är så många unga män bland dem, som besöka kyrkorna under de där timmarna 5—7 e. m., då de flesta numera hålla öppet — unga män, som man då ofta finner försjunkna i ensam andakt bakom någon pelare.

Ungdomen nu för tiden vill tvivla och vill kämpa — men har den så kämpat sig till något, är det verkligen också dess eget.

T.

"Varför är fru X så tråkig?"
 "Därför att hon bara talar om mat och kök."
 "Därför att hon inte läser IDUN, som innehåller artiklar i kulturella ämnen av de bästa pennor, som i ord och bild följer med vad som händer och sker, och som dessutom har en utmärkt redigerad hushållsavdelning."

Prenumerera strax. Pris 15 kr. per år.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS! NAMNET - EASTMAN KODAK COMP. - PÅ KODAK KAMERÖR OCH FILM
 ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING BAST GENOM

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG · MALMÖ · STOCKHOLM

VÅR TJÄNANDE SYSTER

Rococo.

DE KVINNliga PERSONNAGER, SOM OF-tast förekommit i världslitteraturen, äro nog, åtminstone i förhållande till sitt antal, prinsessan och — tjänarinnan. Tjänsteflickan har sedan urminnes tider tittat fram i komedier och skådespel, hon har förmedlat kärlekskorrespondens för sin härskarinna allt från den tid, då den fördes på lotusblad eller tegelplattor och till de dagar, då den går genom "Rohrpost" eller "un petit bleu", hon har varit kvick och ofta snäsig, hon har skrattat och sladdrat. Hon har blivit en litterär typ. Den lilla kammarsnärtan i Molières "George Dandin", som tar mutor, hjälper sin matmor på hennes amorösa äventyr och snäser herrn i huset, vilken i sin tur svär att köra bort henne och ändå nödgas hålla till godo med henne — hon går hel och hällen igen i moderna franska farser. Men hon är som

"Selma" i Amerika.

Ryssland och i England, som den tjänande klassen levde mest avskild från sitt herrskap. Tjechov beskriver ju i en novell, hur förfärad hjälten blir, när han i något medelklasshem råkar komma ut i tjänarnas rum och finner, hur en tre, fyra stycken ha sina bäddar sammanstuvade i en skrubbd med koffertar och lärar — deras husmor har knappast ens sett hur de ha det. Den ryska tjänarinnans ställning och kynne bestämdes ju av att hon (till långt fram i våra dagar) var livegen, och den milda, undergivna och slaviskt tillgivna flickan skymtar ofta fram i tidigare ryska romaner.

I England bo ju tjänarna för sig själva i källarvåningen, och i många engelska hus torde matmodern aldrig ha satt sin fot i denna. Den typiska engelska tjänarinnan för de välplacerade skildras

Det moderna hembiträdet i sin prydligaste gestalt.

som tjänarinnan. Förr i världen, på den tid då den äldre och äldsta generationen bland oss ännu var mycket ung, kom tjänarinnan till familjen kanske som helt ung, utrustad endast med ett par ordentliga vadmalsklänningar, och hennes tjänst i familjen räckte så i en fyrtio, femtio år — och klänningarna nästan lika länge. Lönen var på den tiden inte mer än omkr. 50 kr. om året, men ändå blev där av den över till en sparad slant på banken. Ännu träffar man ju ibland på den där gamla typiska trotjänarinnan t. o. m. i föryngrad upplaga. En mycket bekant yngre författarinna har en tjänarinna, som till råga på allt annat gott ger henne den ständiga modellen till alla goda tjänarinnor i hennes böcker och som en gång vid en ny boks tillkomst självmedvetet kom in och förklarade, att "i den här boken ville hon heta Lydia".

Tjänarintetypen växlar inte bara med tiderna, utan varje land har också sin säregna. Av europeiska länder var det kanske i det förrevolutionära

Anders Zorns "Diskerska" från 1919.

också av dem, som känna till förhållandena, såsom rätt så "förslavad" av generationers slöa tjänande. Sin bestämda fritid har hon emellertid, då ingen frågar efter hur mycket whisky hon tar sig.

I de stora amerikanska husen leva tjänarna också strängt avskilda i sitt eget "departement". Den lilla teckningen till höger högst uppe på sidan visar tjänarinnan i Amerika, sådan någon elak tecknare i någon elegant amerikansk tidskrift tänker sig henne. Hon är naturligtvis — svenska, efter vad underskriften i den nämnda teckningen upplyser om.

Och våra egna tjänarinnor då, eller hembiträden såsom de nu kallas, vad skola vi säga om dem? Ja, där finns kanske lika många saker att säga som där finns tjänarinnor i detta land. Många husmodrar sucka över att tjänarinnorna i motsats mot förr skola ha sina bestämda fritider, över att de blivit självständigare etc. etc. Ofta kunna husmodrarna ha skäl till sina klagomål — dugliga och odugliga finns det inom tjänarinneklassen som inom alla — men får husmodern en duktig, arbetsam och pålitlig hjälp i hemmet, skall hon nog inte ha något emot att denna hjälp är en självständig, fritt tänkande individ som hon själv.

E. TH.

Liotards "Chokladflicka" från mitten av 1700-talet.

sagt en litterär schablon. Få vi till omväxling på våra teatrar se de *verkliga* tjänarinnorna, sådana de nu för tiden stå och gå (mest gå) bland oss, såsom i det danska lustspelet "Hemslavinnor" — ja, då bli vi så intresserade, att det stycket går i månader både i Köpenhamn och här. Samma sak var det för en del år sedan med Gustaf af Geijerstams "Stiliga Augusta", som Stockholm hade roligt åt i långa tider.

Målarkonsten var länge mera njugg mot tjänarinnan. Det var först de holländska renässansmålarna, som fångade också tjänarinnan sådan hon gick och stod. Men i rocoons tavlor hörde hon med, liksom i dess komedier — i sirlighet, koketteri och raffinerad klädsel en avbild av sin härskarinna. Se bara på Liotards "femme de chambre" här ovan, som på små högklackade skor kommer och bjuder sin fru morgonchokladen på sängen. Som en typisk pendang till henne står fotografiet av en modern tjänarinna — naturligtvis en amerikansk — nått och prydligt, men samtidigt fullt praktiskt klädd med mjuka vita skor.

Inte många typer i samhället ha för resten förändrats så starkt på de senaste trettio, fyrtyo åren

Berlinstämming: ammorna från Spreewald i den egendomliga typiska dräkten promenera sina skyddslingar.

Kvalitets-möbler i alla förekommande stilar och prislägen

SVENSKA MÖBELFABRIKERNAS

STOCKHOLM

Birgerjarlsg. 24

Hornsgatan 32

IDUNS HUSHÅLLSSIDA

REDIGERAD AV IDA HÖGSTEDT. — GLIMTAR FRÅN IDUNS PROVKÖK. SÖTSAKER M. M.

IDUNS PROVKÖK HAR ETT PAR DAGAR varit apterat till ett finbageri och konditori en miniature, och med ett, tack vare prima ingredienser samt intresserade åskådare med "goda ögon", särdeles lyckat resultat.

Först och främst har bakats smörbakelser av alla slag och med olika fyllning, alldeles enligt samma beskrivning som stod meddelad i Iduns näst sista nummer (n:r 51). Enda skillnaden var, att till en av smördegarne, varav gjordes extra fina smörbakelser, togs något litet mera smör än som var uppgivet i beskrivningen i fråga. Eller med andra ord, det beräknades 4 hekto smör, 3 hekto mjöl samt omkr. 1 1/4 dcl. vatten, varav 1/4 av smöret gnuggades in i mjölet innan vattnet tillsattes. Sedan arbetades degen precis på samma sätt som förut beskrivits i nämnda nummer.

Vidare gjordes en mycket snabb smördeg, eller rättare sagt ingen smördeg alls, utan ett bekvämt mellanting mellan smör- och mördeg, som i England är mycket bruklig och där benämnes "short pastry". Denna deg är särdeles lämplig för tunna tårtbottnar och stora tunna kringlor, ej olika de i vårt land populära glaskringlor, till vilka senare degen också användes i provköket. Receptet följer här nedan.

Av konditorisaker ha gjorts en del enklare alster, här menat beredningen, ity att den framställda produkten förklarades delikat. Men under det tragna arbetet ha såväl åskådare som arbeterskor känt behov av något stimulerande och då har en vänlig, husets — d. v. s. Iduns — tomte dukat ett inbjudande tebord med en av "vackrare vardagsvaror" enklare serviser i elfenbensvitt med ett lustigt och dekorativt mönster i svart och orange. Teet var Lyons världsberömda te, samma te, varav dagligdags endast i London drickes hundratalsentals koppar i firman Lyons tatrika och välkända tearooms.

Av direkta sötvoror har demonstrerats äkta mandelkonfekt (bakad), s. k. amerikansk fruktkonfekt, en del chokladpraliner samt nougat.

Ej direkt hörande till sötsaker, men dock ej långt därifrån, är *Alexandertårta* och *pärontårta*, vilka båda gräddats i "Pukex" låga eldfasta glasformar, vilka visade sig vara helt enkelt idealiska för detta ändamål. — På tal om dessa behagliga kärl, i detta fall glädjande nog av *svensk* tillverkning, (Akt.-B. Böhlmark) är det eget att ej varje husmor, som för puddingar, gratiner, "lådor", färser m. m. behöver eldfasta kärl, ej skaffar sig dessa, i stället för eldfast porslin eller lera, vars glasyr oftast numera är så beskaffad, att den invändigt spricker av ugnsvärmen. Men ej nog med att mat och tårter kunde göras i formarne, de äro även förträffliga vid bakning av formbröd samt sockerkaka och mjuk pepparkaka m. m. sådant.

I anslutning till ovanstående rapport meddelas här nedan en samling recept å en del godsaker, som under de sista dagarne demonstrerades.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes).

Snabb-smördeg (lämplig för bottnar, kringlor o. d.). 200 gr. smör eller prima växtmargarin, 400 gr. bästa vetemjöl, 1 knapp tsk. hjorthornssalt, kallt vatten. — *För utbakning*: Omkr. 2 dcl. ej för fint strösocker.

Mjölet siktas med hjorthornsaltet, och smöret ingnuggas sedan medelst fingertopparne, tills blandningen blir som smulor, och smöret ej längre kännes. Då påspädes så småningom kallt vatten, men försiktigt, ty massan får ej bliva för lös. Degen åltas lätt på bakbordet och utkavlas i socker, varefter den åter vändes och kavlas på andra sidan. Den bör vara i tjocklek av en 2:kna. Degen sporras i omkr. 2 cm. breda remsor, som vikas i triangelform med ändarne lagda i kors. Gräddas i god ugnsvärme vackert rostbruna.

Av denna deg kan med fördel utbakas runda bottnar — givetvis båda sidorna i strösocker — vilka sedan hopläggas med äpplemos, sylt eller kräm emellan, varefter tårten överbredes med gräddskum och garneras med gelé eller syltade bär.

Alexandertårta. Mördeg: 350 gr. mjöl, 250 gr. smör, 150 gr. socker, 1 ägg. Smöret tvättas först och väges sedan. Mjölet siktas. Alla ingredienserna läggas på bakbordet och blandas till en smidig deg, som får vila en stund på svalt ställe, innan den användes.

Fyllning: 5—6 msk. jordgubbs- eller hallonsylt, 200 gr. sötmandel, 8 st. bittermandlar, 1 helt ägg, 2—3 äggvitor, 225 gr. socker.

Av degen utkavlas en tredjedel till 1/2 cm. tjocklek och härmed beklädes botten av en större ringform, från vilken kanterna kan avtagas. (Ringform bör användas när hela satsen tages; användes blott hälften kan tårten gräddas som ovan berörts, i en låg, eldfast glasform). Botten gräddas i ordinär ugnsvärme och får sedan kallna i formen. Först därefter beklädas kanterna med mördeg, varefter syltet bredes över botten och därpå mandelmassan. Resten av mördegen kavlas ut tämligen tunt och utsporras i remsor, vilka läggas som ett rutat gallerverk ovanpå mandelmassan. Runt omkring kanten lägges även en utsporrad mördegsremsa, något bredare än rutremssorna, eller omkr. 2 1/2 cm. Kakan färdiggräddas i ordinär ugnsvärme, men bör man för säkerhets skull lägga en extra plåt under formen för att förhindra, att den förut gräddade botten skall bliva bränd på undersidan.

Denna tårta räcker för 10—12 pers. — Om så behagas utbytes syltet mot fast äpplemos, någon marmelad etc.

Äkta mandelkonfekt. 400 gr. sötmandel, 10 st. bittermandlar, 400 gr. strösocker, *helt litet* vatten, 3 stora äggvitor. — Vinbärsgelé eller annat gelé.

Mandeln skällas och males eller hackas ytterst fint. Sockret blandas och litet vatten påstänkes men ej mer än att massan blir lätt fuktig. Det hela males därefter genom fin mandelkvarn. Massan bör nu vara jämn och smidig, men har kvarnen ej varit tillräckligt fin, stötes den (massan) i stenmortel. Äggvitorna slås till ej för hårt skum (halft skum som det heter på fackspråket) och inarbetas i mandelmassan. Större delen av degen utkavlas i litet flörsiktat socker, blandat med hälften så mycket potatismjöl, till en jämn platta i tjocklek av 1 dryg cm. På denna breddes ett tunnt lager av gelé, varefter mandelmassan utkavlas och skäres i smala stänger, som läggas med jämna mellanrum över geléet. Plattan skäres i små, litet avlänga fyrkanter — 2 cm. långa och 1/2 cm. långa — och ställas på oblat eller vanligt sockerbestrött skrivpapper och gräddas på plåt i lämpligen svag ugnsvärme. — Denna gammaldags konfekt är alltid populär och anses av mängen vara den allra

bästa som förekommer. När den är lyckad, skola sidorna liksom bukta sig utåt.

Anm. Ovanstående mandelmassa, men *utan* tillsats av äggvitor kan under ett par veckor hålla sig god, om den förvaras i burk, som överbindes med dubbelt pergamentpapper.

Amerikansk fruktkonfekt. 2 1/2 dcl. tjock grädde, 30 gr. färskt smör, 650 gr. strösocker. — 10 st. fikon, 10 katrinplommon, 10 stycken torkade, ljusa och stora aprikoser, 50 gr. sötmandel, 1 1/2 dcl. riven kokosnöt.

Smöret tvättas i kallt vatten fritt från salt och lägges tillika med grädden och sockret i en blankskurad kastrull, som sättes över elden. När blandningen kokat upp, *får man ej röra i den*. Det skum, som fastnar kring pannans kanter, borttages med ett skedskaf, kring vilket virats en fuktad linne-remsa, och som varje gång efter användandet doppas i kallt vatten. Blandningen provas på så sätt att en trästicka doppas i kallt vatten, därefter rätt ned i sockermassan och sedan åter i kallt vatten; kan det som fastnat på stickan avskalats och rullas till en mjuk, men dock fast kula, är massan färdig. Pannan avlyftes då, och massan slås kraftigt med en sked tills den är tjock och lik grädde i färgen. Då iblandas genast den i mycket fina strimlor skurna frukten, den rivna kokosnöten och den tämligen grovt skurna mandeln. Massan smaksättes om så önskas med 1 tsk. vaniljsocker, och hälls i en lätt smord, raksidig form eller låda. När konfekten är kall, skäres den med vass kniv i bitar. — *Obs!* I brist på kokos, tages nötkärnor, som rives.

Nougat. 1/2 kg. strösocker, 100 gr. sötmandel.

Mandeln skällas, skalas och torkas helt lätt i ugn vid öppen lucka. En vanlig stekpanna urkokas ett par gånger med vatten, så att ej den minsta främmande smak vidlärer den. Sockret ilägges, och pannan sättes över elden, varefter oavbrutet röres i sockret tills detta börjar klimpa sig och därefter smälta, då genast den hackade mandeln ilägges. Massan slås upp på smord plåt eller ännu bättre på marmorskiva. När den börjar stada sig litet, invikas kanterna nått, varefter nougaten genast med lätt smord kniv skäres i små sneda rutor. När den kännes kall, brytas bitarne i sär. Förvaras i tillsluten bleckburk på torrt ställe.

Chokladpraliner. Ett stort antal olika chokladpraliner kan framställas genom att *utan vatten* smälta god blockchoklad och häri doppa nougatstänger, mandel- och sigmassa, kanderad frukt, kanderade pomeransskal m. m. Här nedan skall endast givas ett par exempel på förfarandet; sedan kan var och en efter behag variera sorterna vid fabriktionen.

Praliner med nötter. 1 1/2 hekto felfria kärnor av spanska nötter rostas lätt i ugn. Omkr. 4 hekto blockchoklad brytes i bitar och lägges i en skål som placeras i svagt kokande vatten. *Ej en droppe vatten eller annan vätska får komma i chokladmassan*. När chokladen börjar smälta, röres den tills den är jämn och klumpfri. De rostade nöterna, som skola vara fullkomligt kalla, doppas med en smal gaffel i chokladen och lägges, två eller tre stycken bredvid varandra.

Praliner av kanderade apelsinskal e. d. Sviltade apelsin- eller pomeransskal få avrinna och skäras i 1/2 cm. breda och 5—7 cm. långa strimlor, vilka rullas i socker och få torka, helst lagda på såll. Strimlorna doppas därefter i den upplösta blockchokladen och behandlas som nöterna i föregående recept.

IDUNS KÖKSALMANACKA. DEN 1—7 JAN.

SÖNDAG. (Nyårsdagen). *Frukost*: Smör, bröd, ost, inlagd sill; biffstek med potatis; kaffe, saffransbröd. — *Middag*: Grönkål med frikadeller, Fisk- och hummersallad med mayonnaise; stekta orrar med helstekt potatis, Kejsarinnans dessert, (hoveddessert).

MÅNDAG. *Frukost*: Pressylta med rödbetor och stekt potatis; smör, bröd, ost; kaffe, vetebröd. — *Middag*: Pepparrotsbringa med potatis och i stora klyftor kokt vitkål; soppa på äpplen och russin.

TISDAG. *Frukost*: Griljerade grisfötter med stekt potatis och rödbetor; smör, bröd, kaffe, skorpor. — *Middag*: Luftfiskpudding med skirat smör. Choklad med muffins eller vetebröd, skorpor etc. (Forts. sid. 20.)

Ovicutatvälens skönhetsävlan.

Första priset i Ovicutatvälen (F. Pauli) skönhetsävlan togs av ovan avbildade dam, fru W., som önskat vara anonym.

Övriga pristagarinnor se sid. 25.

Äkta Spets- & Sidendépôt
LINNÉGATAN 38
A. T. 197 00. 2 tr. HISS. Riks Ö. 4 36.

Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr, Linne- och Bomullsväv.

”Tidskrifter komma och gå, men IDUN är och förblir de svenska hemmens trogna och underhållande vän”,

skrev för en tid sedan en kritiker i en av Stockholms största dagliga tidningar om IDUN. År efter år har IDUN sökt ge de svenska hemmen det bästa. Den följer tidens strävanden. På ett underhållande, kvickt och självständigt sätt behandlar den vad

som är uppe i tiden. IDUN är verkligen, såsom den citerade kritiken skrev, *vänner* som hjälper, lär och förströr. — För år 1922 förbereda vi en hel del överraskningar för våra läsare. Därbland vilja vi redan nu påpeka följande av intresse:

Sjukvård i hemmet — något som var och en bör kunna.

Hur viktigt är det inte att var och en vet hur man skall bära sig åt, om något plötsligt sjukdomsfall inträffar i hemmet — och det antingen man har lätt tillgång till läkare eller ej. IDUN har redan börjat publicera några synnerligen orien-

terande artiklar, utarbetade av Röda korset, rörande sjukvård i hemmet. Dessa artiklar, som komma att fortsätta år 1922, bli, illustrerade som de äro, lättfattliga och så lagda, att man icke lätt glömmet det de lära en — en ovärderlig hjälp för hela livet.

Barnavård — något för alla mödrar.

Det stora antal mödrar, som icke har tillfälle att genomgå långvariga och kostsamma kurser, har icke lätt för att komma in i det viktiga och svåra kapitel, som heter: *de späda barnens vård*. Därför har IDUN gått vidare på

den väg, som utstakades genom tidningens så livligt uppmärksamade *BARNAVÅRDSVECKA*, och förmått den framstående barnläkaren doktor *Arthur Fürstenberg* att under år 1922 skriva en populär artikelserie för IDUN om barnavård.

Dagshändelser sedda i reflexionspegeln.

IDUN vill också, som nämnt, hålla tidens egen spegel framför läsaren. Flera av våra trevligaste och kvickaste kåsörer och krönikörer skola — liksom förut — behandla de händelser och problem, som genom tid-

ningarnas spalter ofta mera oförmärkt glida förbi oss. Ett nyförvärv för IDUN är *Bon Soir*, som är, såsom alla veta, både rolig och självständig och som kommer att bli regelbunden medarbetare i tidningen.

Vad kan inte hända i en flickpension!

skall säkert mången utbrista, som läser *Gurli Linders* underhållande skildring »En flickpension i Stockholm för 50 år sedan». Med stöd av egna och en del äldre kamraters minnen berättar författarinnan om den på sin tid mycket kända och berömda

Hammarstedtska skolan i Brunkebergs hotell i Stockholm, i vilken hundratals hel- eller halv-pensionärer fostrats. Det är en skolbild så väsentligt olika vår tids, kulturhistoriskt intressant och där de humoristiska nyanserna icke saknas.

Husmödrarnas och varje huslig kvinnas hjälp

blir *Iduns Hushållssida*, redigerad av fru *Ida Högstedt*. Där få husmödrarna nya — och även gamla glömda — goda matrecept, förståndiga anvisningar i det ena och andra o. s. v. *Iduns provkök* kommer också att meddela nyttiga erfarenheter. I *frågoavdelningen* lämnas snabba och utförliga svar på allt möjligt, från hemmens inredning till val av levnadsbanor. För övrigt ämna vi på alla sätt lämna

våra läsarinnor praktisk hjälp. Vi påminna om hur vi lämnat ut utmärkta mönster till förkläden, barnkläder o. s. v., hur vi genom småbrödstävlan sökt få fram goda småbrödsrecept och samtidigt skaffa husmödrarna en biinkomst etc. etc. Vi ämna under år 1922 på en mängd andra sätt söka gagna våra läsarinnor och förbereda som sagt åtskilliga överraskningar, som säkert skola hälsas med glädje.

Iduns följetong m. m. — en god och underhållande läsning.

Vår följetongsavdelning skall också bjuda på angenäma överraskningar. Svenska originalromaner skola ge en för oss alla känd och därför så mycket intressantare miljö, samtidigt som skildringen skall flyta underhållande och spännande.

Början göres med en berättelse, »Ester», som från Uppsalalivet leder läsaren till ett lanthem. — Noveller och essayer av våra bästa namn skola vidare utgöra den på en gång gedigna och underhållande läsning, som IDUN fortfarande vill ge sin publik.

IDUNS JULNUMMER, som intar en rangplats bland de årliga julpublikationerna, utdelas alltjämt gratis till samtliga prenumeranter.

Vårt lands utan jämförelse bästa veckotidning har IDUN kallats av dagspressen. Det lovordet skall icke jävas under år 1922.

REDAKTIONEN AV IDUN

Idun sänker sitt prenumerationspris

och kostar för år 1922:

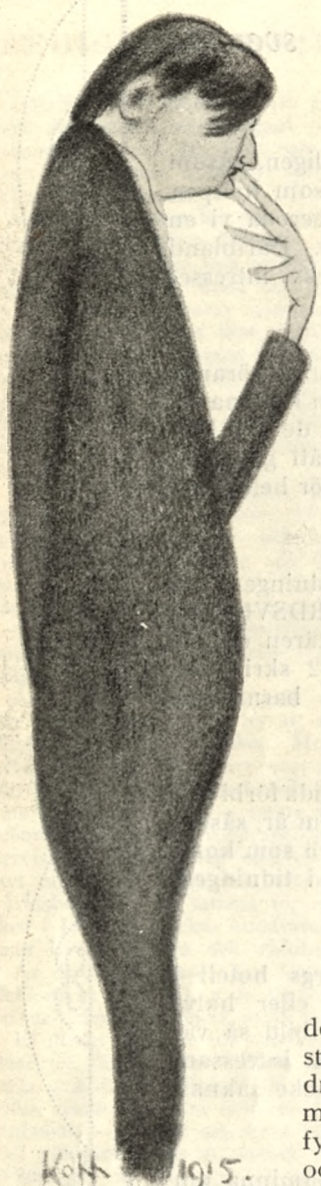
Upplaga A.: vid prenumeration å närmaste postkontor eller bokhandel . . . helår 15:—, halvår 8:—.
Upplaga B.: (Praktupplagan) » » » » » . . . » 19:50, » 10:—.

IDOZAN

Skadar ej tänderna.

är utmärkt aptitgivande och stärkande järnmedicin **FÖR BARN** som lida av **dålig matlust och klenhet**. Idozan är framställd efter läkarevetenskapens nyaste fordringar och med hög järnhalt. Ger **överraskande resultat**. För småbarn anbefalles alkoholfri Idozan. Erhålles å alla apotek. Rådfråga läkare.

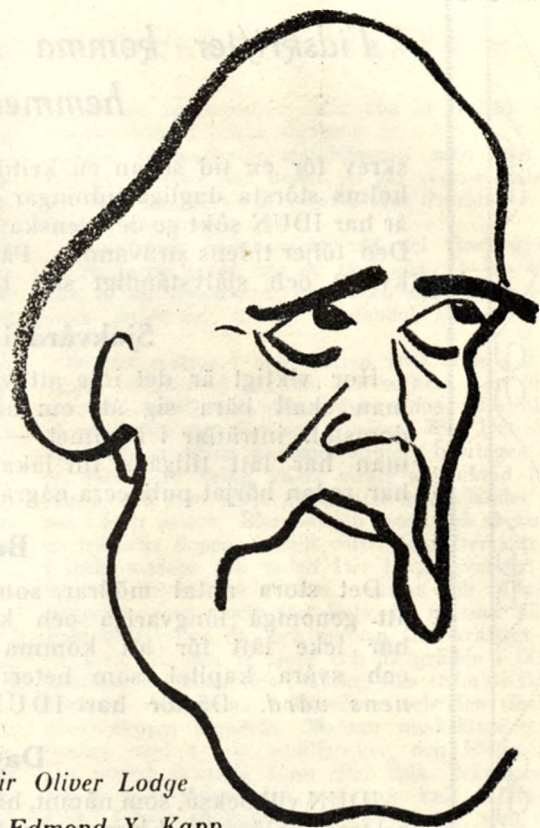
ENGELSKA PORTRÄTTKARIKATYRER

Vaughan-Williams
av Edmond
X. Kapp.

Yone Noguchi av Edmond X. Kapp.

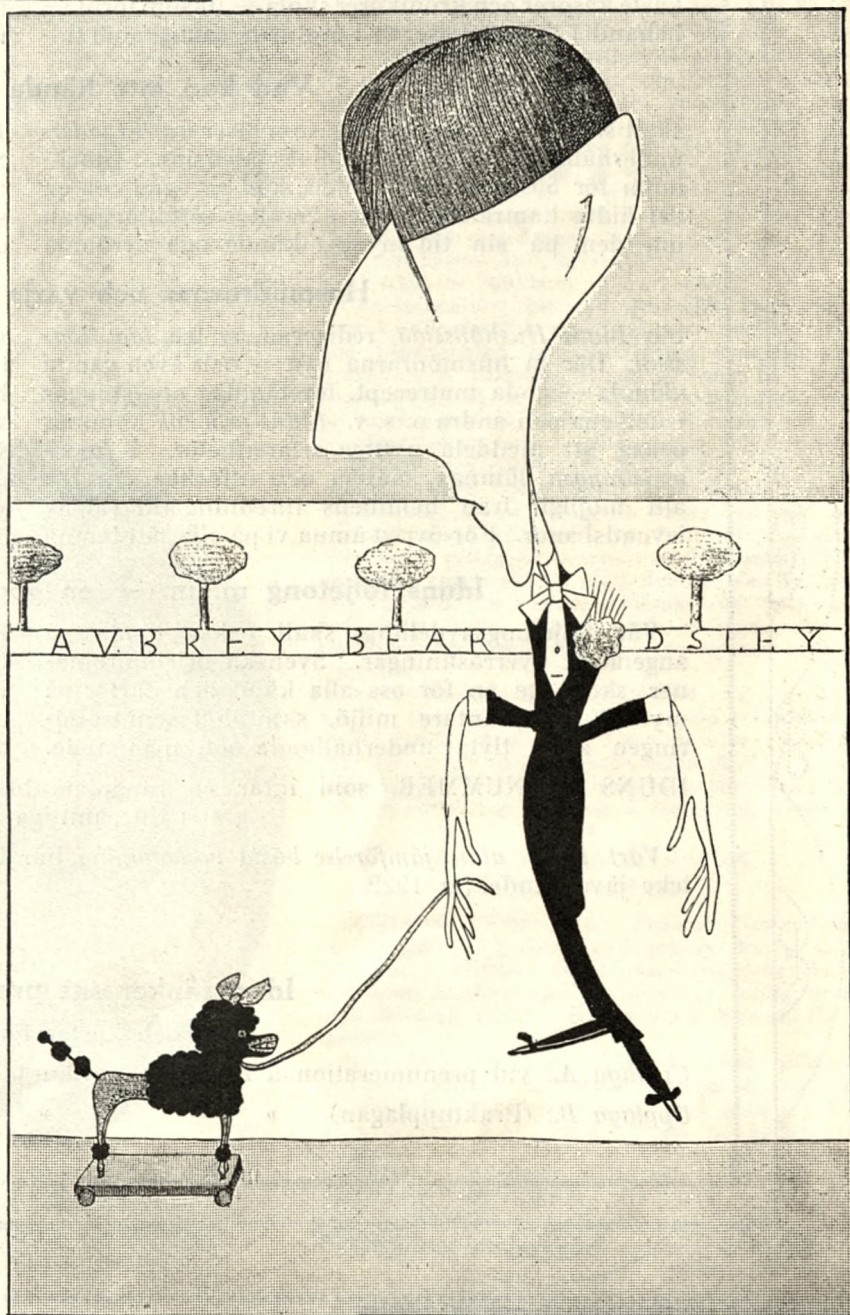

Sir Oliver Lodge
av Edmond X. Kapp.

KARIKATYREN ÄR EN MODERN skapelse. Det är ju sant att historikerna över skämtbilden kunnat draga fram romerska teatermasker, medeltida djävulsbilder med korsett, fysionomiska grotesker av Leonardo och Michelangelo och därmed visat att karikatyren har gamla anor. Men som en verklig konst med en egen logik och en myllrande mängd av manér och stilarter hör den först till vår tid. Man märker det framför allt på att den nya karikatyren, den bild

som ligger inom de senaste trettio fyrtio åren är bättre än någon föregående tids, bättre som intellektuellt uttryck och konstnärlig form. Mästare som Forain, Heine, Gulbransson och Engström ha ingen annan motsvarighet i fjärrare eller närmare förtid än Daumier som väl tills vidare är primus inter pares. Och kring dessa medelpunkter svärmar det av mindre förmågor som skarpere eller svagare uttrycka karikatyrens begrepp. Det är en sådan rikedom att man skulle kunna våga påståendet att karikatyren är tidens konst som direktare och klarare uttrycker tidens väsen och har en större och mera uppskattande publik än tavel- och freskomålning eller skulptur som till stor del hållas vid artificiellt liv av en seg tradition och ett trofast mecenatskap av stat, kommun och enskilda.

Men för att fatta den så och göra den så stor heder bör man avgränsa karikatyren skarpere från den aktuella, mer eller mindre humoristiska skämtbladsteckning som utan full rätt vill gälla för karikatyr. Om vi bara hålla oss till de ledande mästare som nyss nämndes, synes det obestridligt att de uttrycka en kritisk hållning till olika företeelser och problem utan att alltid vara utpräglade tecknande satiriker. Tänker man bort kritiken av könsförhållandet hos Forain, den sociala och nationella kritiken hos Heine och Gulbransson, står det inte mycket kvar av personlig ryggrad hos dem. Men hos Engström? Finns det väl någon egentlig kritik under hans otaliga vrångbilder ur livet? Ja, helt visst, och jag skulle vilja kalla det ständs- och yrkeskritiken. I några av sina bästa teckningar har han de gamla fyra stånden i kroppsliga symboler närvarande, och han har därmed röjt en skarpere blick än någon av de moderna svenska författarna för den outrotliga ständskonserveratismen i Sverige. Därmed menar

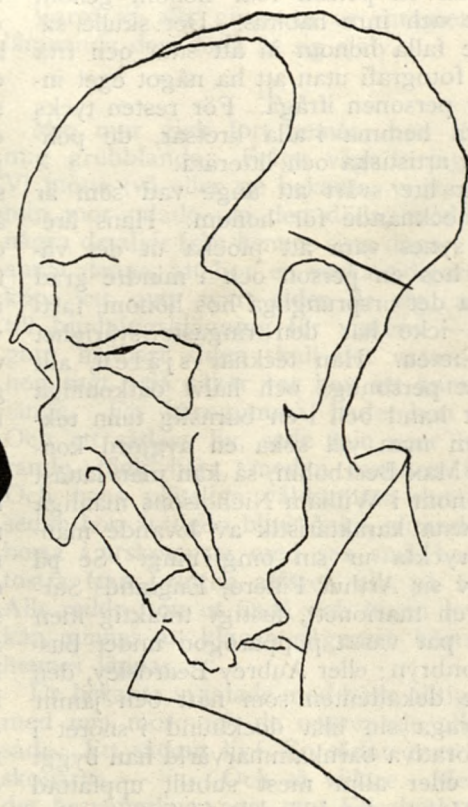

Aubrey Beardsley av Max Beerbohm.

NÅGOT OM "TIDENS KONST". AV AUGUST BRUNIUS

Artur Wing Pinero av Max Beerbohm

Viscount Morley av Edmond X. Kapp.

George Bernhard Shaw av Edmond X. Kapp.

Rudyard Kipling av Max Beerbohm.

George Moore av Max Beerbohm.

jag inte att han skulle animeras av något socialt patos: han tycker det nog är bra så som det varit och är, och det sammanfaller väl med hans något enkla livsfilosofi som syftar till en viss grovkornig naturlighet och reda: var och en på sin rätta plats!

En bestämd åskådning och en ironiskt överlägsen eller fantastiskt humoristisk hållning till världen och livet fordras det sålunda för att karikatyren skall ha intellektuell och konstnärlig ryggrad. Typer som Gavarni, Busch och Keene äro ur denna synpunkt mera begåvade illustratörer och sedemålare än egentliga karikatyrister. Även kan det diskuteras huruvida icke Aubrey Beardsley är snarare en mästare i dekorativ teckning än en karikatyrist; skillnaden mellan honom och en samtida och likartad dekadanstyp som Toulouse Lautrec är att den förre mycket sällan uttrycker sig direkt och tar ställning till samtida företeelser, medan den senare nästan alltid gör det och därmed är självskriven karikatyrist. Den sanne mästaren i denna konst skall ha ett uppslukande intresse för livet omkring sig — det är det första och största kravet på honom.

Den engelska karikatyren fyller detta krav synnerligen på ett begränsat område: porträttets. De engelska tecknarna ha däremot icke den djärva satiriska fantasi som ger ett säregnet liv åt en Daumiers eller en Heines politiska karikatyrer. De allegoriserar på ett numera föråldrat sätt: vi ha upphört att ha roligt åt att se statsmännen förvandlade till höns i en bondgård eller till sagans riddare eller till barnjungfrur i en barnkammare. En avläggare av denna politiska allegori hade vi på sin tid i Forströms första sidor i Söndagsnisse och sedan i Puck. Ingen begränsad sådana karikatyrers försvinnande. Men dessa engelska »cartoonists» äro därjämte ofta mästare i fysiognomisk karaktäristik; från äldre tid kan nämnas John Tenniels spirituella bilder i Punch, F. Carruthers Goulds ännu pågående serie i Westminster Gazette. En utmärkt porträtt-tecknare var på 80-talet Carlo Pellegrini som aldrig brydde sig om att allegoriserar utan grep sina offer så som de gingo och stodo i sessionssalar och klubbbrum. Och en sådan typ är den alltjämt verksamme Max Beerbohm som också dedicerat ett av sina bästa album »till Pellegrinis skugga». Det är en obruten tradition här som på andra punkter i engelsk kultur.

Pellegrini och Beerbohm höra till de få mästare som äro uteglömda i Carl Laurins stora översikt »Skämtbilden». Den senare förtjänar närmare beröras därför att han i sin dubbel tillvaro som författare och amatörtecknare är en mera ovanlig företeelse. En litterär ådra löper det nog genom varje betydande karikatyrist — det klaraste exemplet är ju Albert Engström — men om andra säges det att de endast äro tecknande dockor i händerna på en osynlig mäktig litterär inspirationskälla. Så skall Simplissimus ha nått sin betydelse väsentligen genom Ludwig Thoma, och den enhetlighet som finnes hos alla dessa större och smärre tecknare vore annars oförklarlig. Men Max Beerbohm är litterär så det förstår. Han var på sin tid Bernard Shaw's efterträdare som teaterkritiker i Saturday Review, sedan Shaw avslutat sin epokgörande serie artiklar. Max är en blidare, mera mildt maliciös natur och en mera akademisk och delikat språkkonstnär. Hans kåserier och

kritiker röja en kunnig och förfinad personlighet som skriver någon gång mest för sitt eget nöjes skull. Och så tecknar han också, när en person roar honom genom sin yttre och inre habitus. Det skulle säkert inte falla honom in att sitta och rita av efter fotografi utan att ha något eget intryck av personen ifråga. För resten tycks han vara hemma i alla kretsar, de politiska, de artistiska och litterära.

Det är lite svårt att ange vad som är mest betecknande för honom. Hans ärelystnad synes vara att plocka ut det väsentliga hos en person och i mindre grad att fånga det ursprungliga hos honom, fastän han icke har den ringaste svårighet med likheten. Han tecknar själen, allt det mest personliga och halvt oåtkomliga med lätt hand och i en barnslig tunn teknik. Om man vill söka en avgjord kontrast till Max Beerbohm, så kan man lättast finna honom i William Nicholsons manliga och robusta karaktäristik av levande människor, ryckta ur sin omgivning. Se på bilden av sir Arthur Pinero, Englands Sardou — en marionett, lustigt träaktig men med ett par vassa pepparögon under buskiga ögonbryn; eller Aubrey Beardsley, den tvinsjuka dekadenten som nätt och jämnt orkar draga sin lilla dockhund i snöret i den dekorativa barnkammavärld han byggt åt sig; eller allra mest subtilt uppfattad George Moore, den irländske författaren vars mänskinade anlete personifierar så att säga den inspirerade dårskapen. Den som läst något av Moore kan knappast tänka sig en mera elakt träffande vrånbild av hans väsen — hur det stämmer med hans verkliga yttre vet jag icke. Författaren George Moore är bara ett löst temperament utan personlig ryggrad, naturalist när naturalismen stod som högst, symbolist när symbolismen kom på modet, estet och självupptagen pratmakare, franskbildad och engelskaktande.

Dessa exempel äro tagna ur ett album »Caricatures of twentyfive Gentlemen» som publicerades i slutet på 90-talet. De karikatyrer av Max jag sett under senare år äro mindre slående, mera grundligt utarbetade som porträtt; men hans idéer äro fortfarande utmärkt och hans grepp om det personliga säkert som alltid. Han har emellertid fått en efterträdare som slår honom i nästan alla avseenden, framför allt i det konstnärliga. Han heter Edmond X. Kapp och presenterades för publiken så att säga av sin faderlige vän Max, som förmådde honom att våga en utställning. Det blev en av de största framgångar som den engelska konstvärlden bevittnat under senare år. Nykomlingen prisades i alla läger, de gamlas

och de ungas, och ur alla synpunkter. Man förstår detta vid en flyktig genombläddring av det album han givit ut med ett urval av sina första karikatyrer under titeln »Personalities». Han är en stor virtuos som lärt av all modern konst, europeisk och orientalisk; han har icke en utan många stilar och söker tolka varje person i hans egen tonart. Med sådana principer blir det just ingen massproduktion, men då och då springer det fram ett mästerverk. Så kan man åtminstone kalla två från varandra vitt skilda bilder, den ena kallad »Visionären» som framställer den japanske skalden och essayisten Yone Noguchi, i den anglosachsiska världen lika känd som Tagore, ty han skriver på engelska, den andra profilen av den gamle statsmannen och tänkaren lord Morley. »Visionären» måste sägas ligga på karikatyrns yttersta gräns, om man med karikatyr menar något skrattretande och kuriöst. Man står här i stället inför en själsmålning av utomordentlig delikatess förenad med en stramhet i formen som icke kan drivas längre. Visionären är själv en vision, spöklik och gåtfull. Se sedan på profilen av lord Morley, bildad av en enda darrig kontur, dragen som av en gammal mans hand: det är den bistra dikten om ålderdomen, om den fysiska skrumpningen och förvittringen; men det är en nobel ruin, och man betraktar den med samma blandning av pietet och skräck som man ser på en fotografi av en vördnadsvärd mumie.

Sådana bilder i svart och vitt äro tills vidare utan motstycken i den moderna karikatyrkonsten. De äro icke porträttstudier bara, ty de ha utförts med den skoningslöshet och den understrykning av några få väsentligheter som alltid hört till det karikatyriska. Men den kritiska eller ironiska grundstämning som jag förut framhåvt är mindre lätt att uppspåra. Vända vi ett blad, möter även detta drag i den flammande, på en gång spöklika och lustiga svartbilden av Bernhard Shaw, där ansikte, hår och skägg lysa som av fosfor mot den sammetsdjupa bakgrunden, medan ögonbrynen rynka sig vigglikt: det är en kombination av Mefisto och Jofur som man inte glömmar i första taget. Det är i högsta grad en fantasi över den andliga företeelsen Shaw, ty den fysiska företeelsen är — det kan jag intyga — mera lik en vänlig rödbrusig gammal sjökapten än en fosforescerande Mefisto.

Så skulle man kunna gå igenom två dussin vrånbilder stycke för stycke. Naturligtvis finns det svaga eller för främlingar ointressanta karikatyrer, men de flesta röja en virtuos och spirituell konstnärskraft av första rangen. Särskilt talande äro de många fysiomierna av musici — dirigenter och kompositörer — veteraner som sir Edward Elgar och skotten Mackenzie med ett huvud som liknar Harald Hjärne i förbluffande grad och ungdomar som den av väl lust bortsmältande Vaughan-Williams där han står och lyssnar på sin egen musik. Edmond Kapp är rent formellt en säker och modernt anlagd tecknare som vet vad ett svart streck eller en mjuk skraffering av blyertspennan eller svartkritan kan betyda för formens fulländning, men som aldrig letar sig fram dilettantiskt eller överarbetar det redan gjorda. Om han fortsätter att ställa sina ideal lika högt som i sina förstlingsverk, har man skäl att alltjämt vänta ypperliga ting av honom. Han står redan i första ledet.

AUGUST BRUNIUS.

Det sägs att livet var betydligt angenämare förr. Om den saken veta vi i grund och botten ganska litet. Oss tillkommer det att göra det bästa av livet sådant det nu är. Om ni prenumererar på Idun, så har Ni ett helt års utmärkta livsvärden Er tillförsäkrade för en ringa penning.

Prenumerera därför genast!

KJOL BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB GÖTEBORG

Pröva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

KAPTENEN. NOVELL AV MARIKA STJERNSTEDT

I.

NÄR VAR ÖVER 80-ÅRIGA GAMLA tant Charlotte-Marie dött, gingo min mor och jag efter ett par dagar på visit till onkel Fredriks, hennes son och sonhustru, hos vilka hon slutat sina dagar helt lugnt och stilla, utan föregående sjukdom, om också inte alldeles oväntat, på grund av hennes höga ålder. Jag var ännu blott ett barn, men min mor sade: — Du är i alla fall stor nog att göra kondoleansvisit hos så nära släktingar, och du var ju fäst vid tant Charlotte-Marie.

Att jag varit fäst vid tant Charlotte-Marie var något, som aldrig fallit mig in. Snarast hade jag varit rädd för henne. Hennes yttre med den skarpa örnäsan, den gula hyn, den alltjämt raka, myndiga hållningen, husets nyckelknippa i förklädesbandet, var imponerande. När man gick på besök till henne, ställde hon korta, kategoriska frågor till en om ens hälsa, ens uppförande, ens ålder, som hon aldrig riktigt tycktes kunna minnas, och det kändes genant att gång på gång under samma hela höst vara tvungen upprepa: Tretton år, tretton år, som om det aldrig skulle kunna bli något mera. Men nu var hon död, och när min mor helt enkelt förklarade, att jag varit fäst vid henne, stockade det sig strax i halsen på mig och tårarna kommo i ögonen. Älskade tant Charlotte-Marie, tänkte jag, nu ser jag henne aldrig, aldrig mer. Och jag sörjde verkligen.

I rummet, där hon låg, blev det ännu värre. De två silverkandelabrarna, vilka brukade stå på skänken i onkel Fredriks matsal, hade flyttats in till henne, och deras tio ljus kastade sitt samfällna högtidliga sken över det nästan oförändrade stränga ansiktet med örnäsan och den gula hyn. Hur orörligt hon låg, munnen fast slutet för att aldrig öppnas mer, hur stilla omkring henne som om allt hållit andan. Min mor och onkel Fredriks hustru, den vänliga, nu förgråtna tant Elisabeth, omfamnade varandra innerligt och talade om de sista stundernas detaljer. Men plötsligt såg tant Elisabeth på mig, drog min mor något avsides, så att jag inte skulle höra vad som nu kom, och började berätta något, vilket började med dessa ord: — Kära du, allt detta är ju ändå ingenting, men tänk dig vad som hänt... Och så viskningar. Min mors ansikte som jag förstulet betraktade, antog ett uttryck av spänning, av ökande intresse, småningom av förskräckelse, ovisshet, av något mystiskt, omöjligt att tolka. Tant Elisabeth och hon hade just gått fram mot den dödas huvudgärd, helt visst utan att tänka på saken, och jag kunde ej frigöra mig från fruktan, från oron, att den döda ej skulle vara riktigt död, utan höra vart ord. Vad var det för hemligheter, de anförtrodde varandra där bredvid henne, medan de alldeles tycktes glömma hennes närvaro? Min oro stegrades. Plötsligt föll en stor s. k. tjuv ned från det ena av de tio ljusens veke, lågan fladdrade häftigt till, det döda ansiktet tycktes för en sekund få liv igen, det skälvde till, och jag utstötte ett högt rop av fasa, som återkallade de båda samtalande till medvetande om min existens.

— Kors, sade tant Elisabeth, är flickan kvar här! Kom, barn, och få något gott i matsalen.

Varpå vi alla gingo ut ur rummet, åter lämnande den döda åt sig själv.

II.

Min mor gick fort hemåt; hon föreföll mig grubblande. Fråga vågade jag inte. Vi mötte två eller tre bekanta, vi stannade, min mor talade om den döda, meddelade några detaljer från hennes sista dagar, bland annat denna, att hon en vecka tidigare låtit köpa ett nytt svart siden åt sig, att ha till bjudningsklänning för vintern — »och gott, hållbart siden skall det vara», hade hon sagt. Så säker var hon att ännu leva länge. En kärngumma hade hon varit. Och ett sådant liv, sade min mor beundrande, tänk bara, medan mannen levde! Och hans plötsliga våldsamma slut! Och sedan hon äntligen blivit änka, sittande där borta i urskogarna med sex små barn att fostra fram, ruttna affärer, allt på förfall. Allt redde hon ut ändå och ingen levande kan minnas att klagan någonsin hörts från hennes läppar.

De bekanta vi talade med höllo alltigenom med min mor, och de upprepade allt hon sade: Ett sådant liv! En sådan man! Urskogarna — ja. Och så vidare. Men om det besynnerliga, som tant Elisabeth viskat avsides till henne, lät min mor ingenting sippra fram.

När vi blevo ensamma samlade jag mig till en blyg fråga:

— Vad var det egentligen för fel med tant Charlotte-Maries man, mamma?

— Nåja, svarade min mor i flyktig ton, som om saken när den nu omtalades för mig, betydelselösa, strax förlorat all betydelse, nåja, han drack nog litet för mycket och skötte inte riktigt bra sina affärer.

— Det är väl längesedan han är död?

— Ack ja, kanske femtio år. Honom kommer ingen ihåg mer.

Nej, så hade det alltid förefallit mig: att ingen kom ihåg honom. Aldrig förut hade jag hört honom vara föremål för något samtal. Men nu tycktes han ändå leva upp igen, och vad mer, det tycktes mig som om alla människor, vilka känt tant Charlotte-Marie mycket väl haft reda på honom, trots han ju varit död i femtio år, en tidrymd utan gräns för mina tretton. Inom mig började också allt mer en beklämmande aning smyga sig in, att det som min mor och tant Elisabeth talat om, det som jag icke fick höra, och som mor sedan höll så noga tyst med, det hade haft just med honom och ingen annan att göra! Hemma hade jag sett hans porträtt: ett stort huvud med mörkt lockigt hår, svarta ögon, en i uniformssyrtuten elegant insnörd midja. Han var avbildad stående på en gång djärvt och ledigt lutad mot en på mitten avtagen kolonn. Kring kolonnen slingrade sig en murgrönsranka dekorativt. På kolonnen låg hans kepi i gammaldags fason. Han hade varit kapten.

Jag vågade ej genast göra min mor fler frågor, men efter middagen började jag bläddra i det stora familjefotografialbumet och fann kaptenen. Han såg ryslig ut, elak, stursk, övermodig. Aldrig förut hade jag lagt märke till att hans utseende var så avskyvärt! Nu fattades jag på en gång av den starkaste motvilja mot honom.

Min far rökte sin eftermiddagscigar. För ögonblicket voro vi ensamma i rummet.

— Pappa, frågade jag djärvt, hur dog tant Charlotte-Maries man?

Min far lutade sig över albumet och betraktade bilden.

— Han blev skjuten under en fältmanöver, svarade han. Det var en mystisk historia på sin tid. En vacker karl var han förresten.

III.

Om kvällarna läste min far ofta högt, medan mamma sydde på ett stort tapisseriarbete. För att de skulle kunna höra, om något hände i barnkammaren, där mina syskon sovo, lämnades dörren dit öppen på en ytterst liten glänt. Under den just gångna hösten hade lästs Greven av Monte-Christo, och jag brukade smyga mig upp ur sängen, gå över den mörka småbarnkammaren och ställa mig bakom denna dörr att lyssna. Jag hade uppnått stor färdighet i att undvika de mest knakande golvtilljorna, och började någon av de små ropa eller hosta, så att mamma reste sig, kunde jag snabbt rädsla mig genom flykt. Hur många sena kvällar hade jag icke stått med iskalla fötter, huttrande i bara nattskjortan, och girligt lyssnat till min fars läsning ur den underbara boken! Denna kväll, kvällen efter besöket i den döda tant Charlotte-Maries hus, blev det emellertid ingen läsning av; mamma hämtade ingen bok i sängkammaren. Men så snart småbarnen somnat smög jag mig likväl till dörren. Jag hade icke beräknat fel: det var om den döda de talade. Inte sällan lade min mor ner arbetet i knäet för att ivrigare berätta eller höra på vad min far berättade. Det föreföll som om tant Charlotte-Marie lämnat något mycket märkvärdigt skrivet efter sig. Min far drog fram gamla minnen han hade från sin egen barndom, och de lade det ena till det andra. Vad jag således hörde, jämte vad jag senare hört eller fått veta, samt slutligen själv trott mig om att kunna förstå, var följande:

Som helt ung hade tant Charlotte-Marie blivit bortgift med den svarte kaptenen. Han hade för första gången sett henne på en bal, täck, klädd i vitt och rosenrött, föremål för allas beundran. Hon sades redan ha flera friare. Efter valsen de dansat, förde kaptenen henne icke tillbaka till hennes mors plats, såsom på den tiden övligt var, utan lockade henne under skämt ut i farstun, svepte om henne en päls och föreslog en kort åktur. Utanför porten stodo hans häst och släde. Charlotte-Marie var icke sipp, hon kunde själv tygla en häst, om det gällde, och då han utmanade hennes djärvhet, steg hon i släden. De åkte utför allén i vinande fart. — Nu vänder vi, sade hon, när de nått alléns slutpunkt. — Nej, svarade han och manade ytterligare på hästen. Hon försökte då kasta sig ur släden, men han höll henne kvar med järnarm. Hon bad och besvor, han skrattade. Hon befallde, lika lönlöst. Farten ökade allt mer, det bar av upp i skogen. Vad ville han? Endast skrämma, fullfölja ett upptåg, kanske vinna ett vad. — Är min nådiga rädd? frågade han. Men nu hade hon fattat sig igen, hon svarade inte mer ett ord, satt stel, orörlig, med bortvänt huvud. Han körde rasande på, han försökte draga henne till sig, men hon kämpade tappert emot, och alldeles släppa tyglarna tordes

NERLIENS

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.
Prover sändas. Preciserat godhetsfullt vad Ni önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

han icke. När de på detta vis åkt som galna i en timma, måste han äntligen vända. Men när de kommo tillbaka till huset, där balen hölls — bräddade av hat till varandra, hon för hans skamlöshets skull, han för hennes isande tystnads — var skandalen där redan färdig, mer än färdig, förskräcklig. Fröken Charlotte-Marie var komprometterad, vad hade ej kunnat hända under de par timmar hon varit borta! Enda möjligheten att bryta udden av det onda blev, att innan festen avblåstes deklarerade de båda unga rymlingarnas förlovning. Med stor makt avgjorde hennes far att så måste ske, och det skedde. Man samlades ikring dem, låtsades att allt gått naturligt till, och lyckönskade dem. De stodo mitt i salongen under en kristallkrona med ljus vid ljus, och den unga Charlotte-Maries ansikte var stelt och blekt som döden, har sedan berättats.

Kaptenen ansågs vara en vacker karl, mer än vacker, tjusande, oemotståndlig. Någon förmögenhet troddes han också ha. Också Charlotte-Marie ansågs vara ett önskvärt parti. Förlovningen bröts ej, det tilläts icke. Men på bröllopsdagens kväll blev han så drucken, att man fann honom med nedsödade kläder sovande på utdragssoffan i ett av gästrummen. Där lämnades han att sova ut, och nästa dag reste det unga paret till sitt hem, en herrgård i skogstrakterna mot norska gränsen. — Tog du illa upp mitt uppförande i går afton? skall han ha frågat henne. — Sedan vi gjort bekantskap, svarade hon, har jag inte haft tillfälle att taga gott upp någonting alls från din sida.

— Du skall få se på värre, sade han.

Ty utom förargelsen att ha blivit nödd till gifte, förargade det honom ännu mer, att hon ingen tillfredsställelse visade över att få bli hans hustru. Han hörde eljes till dem, som många kvinnor suckat för.

Uppifrån hemmet i skogarna skrev den unga frun endast sällan till de sina. Hon beklagade sig icke. Inom ett år efter bröllopet kröntes hennes äktenskapliga lycka av ett barns födelse, och nästa år föddes ännu ett barn. Sedan blev det ett barn varje år. Hennes föräldrar önskade att hon skulle komma och besöka dem, men hon skrev att omsorgerna för hemmet gjorde varje resa omöjlig; avstånden voro ju också stora, färderna gjordes efter häst; de togo veckor i anspråk. Föräldrarna skrevo då om att själva företaga färden, men alltid måste denna uppskjutas: än skulle gästrummen hos kaptенens byggas om, än var det något hinder i vägen från kaptенens sida, för vilket gjordes många ursäkter, än var årstiden olämplig. Charlotte-Maries föräldrar kommo slutligen till den insikten, att deras dotters hjärta blivit likgiltigt för dem och att hon helt och hållet och själviskt gick upp i sitt förmodligen angenäma nya liv. Det var ej tidens sed att bringa det till stora förklaringar i sådana ömtåliga frågor: föräldrarna nöjde sig med att blott visa dottern ökande köld tillbaka, och avståndet dem emellan utvidgades sålunda.

Livet i kaptенens hus var emellertid långt ifrån sådant föräldrarna tänkte sig det. Gården var en liten herrgård, ödsligt belägen, illa byggd, ännu sämre underhållen. Granarna skydde den, utom de sämsta, ty för dem höll kaptenen hov och ett nästan oavbrutet gästbud. Gårdens folk fick varken tillsyn eller order; arbetet förföll. Rättaren sökte unga frun, och ibland försökte hon vädja till mannen, men vid första påminnelse om plikter eller ordning, började han rasa, befallde strax fram hästar, om de så skulle tagas från de viktigaste sysslor, samt

körde sin väg för att återkomma först till nya gästbud. Förmögenheten smalt bort, skulder började hopas. Nätterna igenom spelades kort. Ibland bröto högljudda trätor ut, ibland var det sång och skrål. När pengar tröto, spelades om hästar, husgeråd, klenodier. Uppe i sängkammaren låg unga frun, oförmögen att somna, ofta sjuk, vridande sina händer, och tacksam ändå så länge hon slapp se mannen. Till ingen kunde hon förtro sig och skulle heller icke velat röja sitt elände för någon.

En dag kom kaptenen hem och hade med sig en ung regementskamrat, en löjtnant, som han inbjudit gästa hans hem på några veckor. Charlotte-Marie tog emot löjtnanten likt alla andra, hövligt likgiltigt, och drog försorg om att intet skulle fattas honom. I husets vilda liv tog den nye gästen sin del som alla andra, pokerspelande och spelande som de. Men det föreföll snart som om han mer än de andra sökte visa husets fru uppmärksamhet, till exempel genom att någon gång göra henne någon liten tjänst, eller, helt enkelt, genom att synas icke helt och hållet glömma hennes närvaro i huset. Kaptenen märkte detta snart nog och skämtade hänsynslöst, inte utan hån, med sin vän om saken.

Så en afton, mot slutet av tiden för löjtnantens vistelse, fick unga frun bud att hennes man önskade tala med henne i salen. Det var tämligen sent, men hon visste mer än väl att trots tjänade intet till, och hon gick ner. I salen sutto kaptenen och löjtnanten ensamma, båda druckna. Framför dem lågo pängar, kort och tärningar. Ingen av männen reste sig vid hennes inträde, som av kaptenen hälsades med ett utmanande skratt; mest sannolikt är, att ingen av dem förmådde stå på benen.

— Ja, min kära Charlotte-Marie, träd närmare, träd närmare, sade kaptenen, min vän löjtnanten tycks blivit så förblindad av dina behag, att han för mig öppet deklarerat sin kärlek här mellan skål och vägg. Förtroendefullt, vänner emellan. Jag aktar honom också för det, jag aktar honom så högt, att jag beslutat belöna hans låga. När jag i morgon bittida reser till fältmanövern, äger han stanna här ensam med min nådiga i tjugufyra timmar. Har du förstätt mig?

Därmed sopade han från bordet ihop en hög mynt och sedlar som han tydligen just vunnit — priset för den redan gjorda överenskommelsen! — och stapplade mödosamt ut ur rummet.

Löjtnanten hade suttit tyst, med sänkt huvud; nu såg han upp och mötte blicken ur Charlotte-Maries ögon, en blick så full av förakt och av stolthet i förödmjukelsen, att hans rus blåste bort som en dimma för morgonvinden. Vaknande till besinning, förfärad över den låghet han nyss förut gått med på, mällös, sjönk han blott ned på sina knän och lät henne avlägsna sig utan att våga en rörelse mer.

Nästa morgon körde vagnen fram för att föra kaptenen till hans regementes övningar. När kaptenen trädde ut på trappan, stod löjtnanten där resklädd före honom.

— Också jag skall till manövern, min bror hade visst glömt bort det, sade han.

— Du har ännu den överenskomna tiden på dig att stanna här, det vet jag väl.

— Bror misstär sig, svarade löjtnanten kort och steg i vagnen.

När de åkt en stund, sade han:

— Bror behandlar icke sin hustru väl.

— Min hustru, ropade kaptenen då med ögonblickligen frambrutande vrede, min hustru är av hårt virke, och jag skall bry-

ta henne, om jag så skall bruka var dag av mitt återstående liv därtill, det svär jag!

Under fältmanövern, till vilken de nu båda begåvo sig, inträffade emellertid den olyckshändelse, som skulle komma att göra detta åsyftade återstående liv helt kort. En morgon under övningar i ett skogsbyn träffades kaptenen i huvudet av en förlupen kula; han stöp och blev liggande. En omfattande undersökning sattes i gång, men det visade sig omöjligt få någon klarhet i varifrån kulan kommit eller hur det ens varit möjligt att någon skjutit skarpt. Illa omtyckt var kaptenen tillräckligt för att det värsta skulle kunna misstänkas, men man ville ej ge spridning åt tanken på att en officer blivit med uppsåt nedskjuten, och affären tystades ned. Charlotte-Marie satt nu som änka med flera små barn på ruinerna av sitt hem; men hon beslöt att stanna där hon var och med flit och ordning söka rädda vad möjligen ännu räddas kunde. Hon samlade gårdens folk, bad dem alla om hjälp därtill och fick deras löfte.

En episod från de första veckorna av hennes änketid blev länge omtalad. En mörk höstkväll körde en vagn upp på gården, och den unge löjtnanten, som varit kaptенens sista gäst, steg ur vagnen och anhöll om att få företräde hos husets fru. Han fick beskedet tillbaka, att frun icke mottog några som helst visiter. Han lät sända nytt bud, bad om en halvtimmes, ja, bara om en kvarts timmes audiens; hans sätt, hans tonfall voro så ivriga och samtidigt så vördsamt allvarliga, att tjänstfolker rördes och övertalade frun att taga emot en så ödmjuk supplikant. Då förordnade hon, att stora salongen skulle öppnas och löjtnanten få stiga in i detta rum, som stått avstängt, med överdrag på möblerna, oeldat, ogästvänligt. Där tog hon emot honom, sämre än någon av de affärsmän eller fordringsägare hon ibland måste se. Men samtalet blev längre än han förutsagt; väl en timma stannade de två därinne inför noga stängda dörrar. Och när löjtnanten slutligen kom ut igen, brådskanade, blek och hålögd, för att omedelbart stiga i sin vagn och åka vidare, utan att akta på hushållerskans erbjudanden om något varmt att dricka, dröjde den unga frun ytterligare en timma ensam kvar på scenen för detta besynnerliga sammanträffande.

När slutligen även hon i sin tur blev synlig, märktes att hon grätit, något för henne så ovanligt — ty icke ens vid underrättelsen om mannens död hade tårar syntits i hennes ögon — att det gjorde största intryck i hela huset.

IV.

Av mina föräldrars samtal om den döda tant Charlotte-Marie uppfattade jag, där jag stod bakom barnkammardörren, naturligtvis icke allt. Det som livligast berörde mig minns jag emellertid tydligt; det var min mors meddelande att enligt vad tant Elisabeth sagt skulle den gamla ha efterlämnat ett märkligt skriftligt avslöjande. Hon hade ej, skrev hon, velat gå i graven med en hemlighet som hon nu i många år varit ensam om att känna. Den kväll, löjtnanten kom på besök till henne som nybliven änka, hade han för henne bekant att det var han, som bragt hennes man om livet. Han hade velat befria henne, som han älskade, från ett ovärdigt tyranni. Sitt eget öde lade han sedan i hennes händer. Skulle han anmäla sig hos myndigheterna, eller var hon tillfredsställd, om han själv styrde om att rätt sköpades? — »Vi talade i en timma, kanske mer, skrev hon, och under många

KAN NI DE GAMLA HEDERLIGA ORDSPRÅKEN?

ALLA HA VI SOM BARN LÄRT DE gamla hederliga svenska ordstaven, t. ex.: Man skall ej skåda given häst i munnen, Barn gör i by som hemma vant, För mycket och för litet skämmer allt och vad de allt heta. Här ovan har nu Iduns tecknare klätt åtta sådana

gamla kända orspråk i modern dräkt, och våra läsare kunna under nyårshelgen pröva sin skarpsinnighet på att tolka teckningarnas innebörd. Bilderna torde klippas ut och, var och en åtföljd av sitt ordspråk, insändas till "Ordspråkstävlan, Iduns Redaktion, Stock-

holm, före 14 jan. 1922. Den först anträffade rätta lösningen belönas med första pris 50 kr., den andra med 2:dra pris 25 kr., och den tredje med 3:dje pris 15 kr.

tårar, dem vi båda fällde. För dem blyges jag icke. Vad då blev sagt oss emellan må stanna hos Den Högste, som ensam hörde oss; men kanske ha mina närmaste rätt att få veta åtminstone sanningen om varifrån skottet vid fältmanövern kom; jag har ej längre velat undanhålla dem denna sanning.»

Löjtnanten hade, efter vad min far trodde sig minnas, kort tid efter kaptenens död omkommit, också han genom en för de flesta oförklarlig våda, då han utan vittnen sysslade med att rengöra och ladda om sina skjutvapen.

Tant Charlotte-Marie hade slutligen, fortsatte min mor, förordnat att hon skulle begravas, icke i familjegraven där hennes man låg, utan på en lantlig, vacker kyrkogård ej långt från vår stad, en plats dit hon gärna promenerat, när hon ännu haft hälsa och kraft till sådana utflykter.

Nästa dag bad jag bevakande mina föräldrar att jag skulle få följa med på begravningen och ansågs verkligen, efter någon överläggning, vara stor nog. Jag fick en svart klänning, och på begravningsdagen åkte jag i en av det långa följets sista slädar ut över slätten till den lilla kyrkogård vår gamla släkting utvalt.

Vem, som en frusen vinterdag med snällt fallande snökorn sett en av dessa, den uppländska slättens små vita kyrkor, kring vilka de döda vila under de avlödade svarta, urgamla almarna och lönnarna, medan kråkorna skriande kretsas runt under den vida himlakupans grått i grått, den glömmer det icke. Vilken bild av ödslighet, vilken beklämmande karghet, och dock, vilken ro, när blicken söker sig vidare ut över landskapet och ingenstädes, vart den än vänder sig, mötes av hinder; ty här smälta jord och

himmel samman i en horisont, så fjärran, att det förefaller som om endast längtan skulle förmå nå dit. Så tyller också vid dess anblick längtan hjärtat, befriar det och lyfter det förbi stundens futtiga bekymmer och oro... Mig föreföll det, där jag åkte, inte så besynnerligt som många sagt, att tant Charlotte-Marie önskat komma för alltid ut på denna vitt famnande slätt och ingen annan stans.

Av begravningen erinrar jag mig inte mycket. Hela släkten hade mött upp, det blev inte litet folk kring den öppna griften. Blygsamt höll jag mig i de bakre leden som jag av mamma blivit tillsagd, ja, jag drog mig ännu längre tillbaka än jag behövt, och när efter jordfästningen de närvarande började trycka varandras händer och meddela varandra sina intryck eller sina minnen av den döda, befann jag mig i kretsens yttersta periferi, fri att se mig omkring på kyrkogården och söka läsa ut namnen och årtalen på gravstenarna, något som redan då för mig hade och alltid för mig behållit en egendomlig tjusning.

Plötsligt, under ett av de största träden, kom min blick sålunda att falla på en helt anspråkslös, sannolikt ganska gammal, mossbelupen liten stenytta, mot vilken snökornen virvlade upp, så att endast dess översta del, där namnet stod inristat, ännu var synlig. Och detta namn, detta namn med en enkel titel över sig, inalles tre ord, det var hans namn — hans, löjtnantens!

Jag vände mig hastigt om, men Gudi lov, ingen hade följt mig, ingen var på väg hitåt, man började tvärtom dra sig ned mot åkdonen igen. Jag var ensam om tant Charlotte-Maries sista hemlighet; jag, endast jag hade fått hennes sista förtroende.

V.

När vi kommo hem, trötta och frusna, sade min mor genast till vår husa, Mina: — Kära Mina, låt oss få en duktig brasa i vardagsrummet. Det är vargaväder ute.

Därpå gick hon in att byta skodon och göra sig i ordning för supén, till vilken vi väntade några av begravningsresandena. Också jag gjorde mig i ordning, men jag var snart färdig och kom in i vardagsrummet just som brasan i den stora kakelugnen börjat taga riktig fart. Jag hade ett ärende härinne, och det brådsnade, om jag skulle hinna få det utträttat innan någon kom och störde mig.

Som en tjuv tog jag fram det tunga familjeporträttalbumet från dess plats på hörnhyllan. Mina händer darrade, min strupe var torr. Jag var på väg att begå ett brott, och likväl kände jag fast, att jag aldrig skulle förlåtit mig själv att uraktlåta det. Äntligen hade jag fått tillfälle göra något för tant Charlotte-Marie, om vilken jag aldrig förstätt hur fäst jag varit vid henne förrän hon nu för alltid var borta, om vilken, tänkte jag, jag aldrig vetat något förrän nu, då det var för sent att visa henne min kärlek och tillgivenhet... På en sida i albumet, där några av de äldsta fotografierna sutto, var också bilden av tant Charlotte-Maries man, den vackre kaptenen, elegant lutad mot den murgrönsomkransade kolonnen, övermodig med sitt tillbakakastade lockomflutna svarta huvud, segerviss ännu efter femtio år.

Skyndsamt lät jag den lilla pappskivan, som bar hans drag, glida ned från dess plats på sidan, och utan en sekunds betänkande mer kastade jag fotografien på elden, där den snart slukades — och försvann.

IDUNNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

DÅ HON KOM TILL KORSVÄGEN, stannade hon obeslutsam. Hon valde en väg, som sträckte sig längs en myrtenhäck. Träden bildade ett valv över hennes huvud, hon gick på måfå framåt i den gröna halvskymningen och stannade endast då och då för att se på de kvicka ödlorna med sina vaksamma huvud och sina slingrande stjärtar. Sedan gick hon vidare med lugna, avmätta steg, medan hennes blick svävade ut i denna enslighet, som var så full av viskande och prasslande ljud.

Då hon kom till ändan av denna sluttande väg, stod hon i en liten dal, där en mängd vägar och stigar mynnade ut. I mitten låg en äng översållad med blommor. Det var en skuggig dal med branta sluttningar, genomskurna av vägnas gulaktiga band. Runt omkring växte kastanjer, ek och encalyptus, höga, smärta, dammiga. Fullständig ensamhet. Hon gick ett stycke till nedåt ängen. Plötsligt stannade hon, förskräckt och darrande, ty Andrea kom emot henne. De sågo varandra i ögonen utan att säga något. Han kom nedifrån, och han viskade i förvirrad ton, att hon tycktes honom likna en madonna, som svävar ner från skyarna. Sedan gingo de vidare bredvid varandra utan att se på varandra. Han tog hennes parasoll och stack in sin händer i dess spetsar. De gingo ner i dalen, Andrea melankolisk över att ej ha hennes arm i sin, men han vågade ej be henne därom.

"Hur kommer det sig, att ni är här?" frågade hon plötsligt.

"Det kan jag inte säga. Det var så dödande hett och tråkigt där borta."

"Var det intet annat skäl?"

"Jag trodde, att ni kanske skulle komma."

"Och ni fick rätt. Det är ödet."

Det låg någonting tragiskt över hela hennes gestalt, där hon gick i sin svarta dräkt,

med sin svarta slöja och en silverkniv, som hängde ner i en kedja från bältet. Ögonen, som voro omgivna av blåaktiga ringar, hade ett mörkt och smäktande uttryck.

"Om Caterina nu kom", sade hon upphetsat, med sammanbitna tänder.

"Hon kommer inte."

"Det vore bäst, om hon kom. Då skulle jag döda mig här."

"Åh, Lucia!"

"Kalla mig inte vid namn. Jag hatar er."

Tonen var så vredgad, hennes läppar så färglösa, att han bleknade, tog av sig hatten och strök sig över pannan. Plötsligt bröto ett par stora tårar fram i hans godmodiga sorgsna ögon, rullade över hans redliga, förtrivlade ansikte och brusto mot hans händer.

"Andrea, för Guds barmhärtighets skull, gråt inte! Gör mig inte så olycklig, så olycklig!"

"Jag gråter visst inte", sade han och hämtade sig, så att han till och med kunde småle. "Vill ni ta min arm? Jag skall föra er vart ni vill."

"Där det finns skugga och plask av rinnande vatten och där ingen kommer", viskade hon i upprörd ton.

Hon gick, stödd på hans arm, framåt en smal väg kantad av höga buskar. Hon plockade en handfull skära skogsanemoner och satte dem i bältet, i bröstet och på parasollen.

Här var fullt av dessa vilda anemoner med den fina, böjda kalken. Hon stack dem i fickorna på Andreas rock, i hans knapphål. Andrea skrattade tyst, han var nu glad igen och lycklig över att känna hennes lätta hand på sin arm. De sade ingenting, men där vägen blev smalare, tryckte hon sig intill honom. En fågel flög så tätt förbi henne, att han näs-

tan snuddade vid hennes panna. Hon uppgav ett litet utrop, gjorde sig lös och sprang förut.

"Kom, kom, Andrea! Vad här är förtrolande!"

De hade kommit till ett slags terrass, varifrån de hade utsikt över en annan dal. På andra sidan, högt uppifrån klipporna, sprang en liten bergsström fram och störtade, vit och skummande som ett vattenfall, ner i dalen, där den bildade en bred, klar, grund flod, som rann fram mellan två raden popplar. De sutto ute på kanten av terrassen med detta nordiska landskap, denna ljusa grönska och denna glittrande flod inunder sig, och det fina skummet stänkte dem i ansiktet.

"Vad här är vackert!" sade Lucia tankfull.

"Ja, här trivs man bättre än i salongerna, där man inte kan andas," sade han och andades i djup drag.

"Här är skönt", viskade Lucia.

Hon lade sin kind mot hans axel. Han kände denna lätta beröring och skälvde av hätryckning.

"Låt oss gå dit ned till floden och se vart den rinner", sade Lucia.

"Här kunna vi inte komma ner."

"Så låt oss söka en väg, en obekant väg."

"Vi gå vilse."

"Så låt oss då gå vilse... här äro vi ju i paradiset!" sade hon.

De gingo utför en liten gångstig, som aldrig tycktes vilja ta slut. De skrattade, togo ut stegen och kommo ut på en bred väg kantad av tropiska träd; de passerade en öppen plan med ett palmträd i mitten, veko sedan på måfå in på en annan väg. Hon hade åter blivit melankolisk och saktade sin gång.

"Ni är trötta. Låt oss slå oss ned här på marken och avstå från att finna floden."

"Tänk, om vi skulle dö här?"

"Åh, här kanske kommer någon..."

(Forts. sid. 22.)

En serie gammaltestamentliga bilder har en italiensk firma bragt på filmen. Den nämnda filmen, vari 10,000 människor och 15,000 djur medverkat, har nu också kommit till Sverige. Här återgivna bilder ur filmen föreställa fr. v.: Eva, Rakel med hjorden, Moses.

NÄR IDUNS JULKLAPPAR NÅDDE ÖDEMARKSBARNEN

Luleå den 16 december 1921.

Till Iduns Redaktion, Stockholm.

Med brev den 7 dennes hade jag äran att emottaga 1,678:91 kronor, utgörande resultatet av en på Eder initiativ och av Eder företagen penninginsamling för Norrbottens barn. Det är med varma känslor av glädje och tacksamhet undertecknad i egenskap av ordförande i Centralstyrelsen för Norrbottens arbetsstugor emottagit detta belopp, vilket enligt redaktionens uttalade önskan skall användas såsom grundplåt för ännu en arbetsstuga i Norrbottens ödebygder, den 13-de i ordningen. Visserligen kan kostnaden för en arbetsstuga av lämplig typ med nuvarande pris beräknas uppgå till 40—50,000 kronor, men grundplåtens existens skall säkert verka såsom en sporre för oss närmast arbetande att sträva efter dess förkovran och måhända såsom en magnet, som drar till sig vänliga människors blickar.

Genom av Eder samtidigt verkställd insamling av kläder till Norrbottens fattiga barn har en rik skörd av klädesplagg, c:a 10,000 stycken, blivit uppsamlad. Härigenom har icke blott arbetsstugornas behov av barnkläder blivit för en god tid framåt tryggt, utan även därutöver många i de fattiga Norrbottenshemmen blivit utrustade med nödtorvtiga kläder. Särskilt har därvid tänkts på de fattiga hemmen i ödebygderna och huru efterlängtadt detta måste hava varit kan var och en vittna, som sett den mången gång otroliga brist på det nödvändiga i fråga om kläder i dessa ödebygdshem, särskilt under de dyra krisåren. En mindre del av kläderna har lagts upp i depå för att utdelas, sedan noggrannare uttrönts, var behovet är störst.

Jag anhåller nu att å länet och alla mottagares vägnar till Eder få framföra ett enkelt, men varmt tack för det av Eder tagna initiativet samt det energiska insamlingsarbetet och ber att genom Eder också få vända mig till alla goda givarinnor och givare samt alla dem, som genom sitt arbete bidragit till klädesplaggens insamling, packning och fördelning.

Det är min fasta tro, att Norrbottens nuvarande ödebygdsbefolkning genom gemensamt arbete av alla goda krafter såväl inom länet som landet i dess helhet en gång skall kunna lyftas till en både materiellt och ideellt så hög nivå, att den sedan skall kunna reda sig av egna krafter. Det finnes enligt min mening goda förutsättningar härför. Det är emellertid ett stort mål att arbeta för och det bör verka tändande på alla dem, som nu lämna

Säkert skola alla Iduns läsare, framför allt de goda givarna av gåvor till tidningens insamling, med intresse ta del av här nedan återgivna brev från Norrbottens landshövding och från arbetsstugornas ledare. De ge små glimtar av den julglädje, de 10,000 plaggen — nästan alla nya — och de 3,000 leksakerna åstadkommo uppe hos isklimatets och vintermörkrets barn.

hjälp, i vilken form det än må vara. Det är i sin mån en hjälp för, ett arbete för fosterlandet.

Med utmärkt högaktning

G. Malm,
landshövding.

*

Till Red. av tidningen Idun.

När tanken på insamling av kläder och julklappar till fattiga Norrbottensbarn först framkom och med sällspord värme omfattades av Iduns talrika läsekrets, torde väl det egentliga syftet ha varit att söka avhjälpa något av nöden och fattigdomen i stugorna längst uppe i Sveriges isolerade utmarker. Men samtidigt hade man förhånda på känn, att till fattigdomen, som här förvisso är mer ömmande än i sydligare bygder, kommer även något annat — annars vore det svårt förklara all den storslagna och eniga offervillighet och välgörenhet, som inriktar sig just på dessa bygder. Är det icke märkligt, att ödebygdsbon måste anses såsom livets styvbarn i förhållande till dem, som bygga och bo i sydligare och gästvänligare bygder och under ordnade samhällsförhållanden? Livet såsom sådant är i ödebygden prägladt av bistert armod i grått, även där dagligt bröd ingalunda saknas, och endast sparsamt belyst av "den ringes rikedomar". Tungsinteheten, som ruvar i mörkret, kölden, som stänger människorna inne en stor del av vintern, då solen icke visar sig på veckotal, ensamheten och avstängdheten, som uppväcker en känsla av hjälplöshet och otrygghet i den hårda kampen för tillvaron — allt sådant präglar även sin man och framskapar ett psyke, för vilket vanan att icke så mycket reflektera över glädjen och trevnaden såsom livsfrämjande makter är det enda försonande.

Det är nästan med beklagande man måste tänka på de små barn, som växa upp under ödebygdens

tryck och tyngd. Någon ungdomstid få de knappast veta av: alltför tidigt utnyttjar en hård tillvaro deras unga kraft. Den lilla 13-åriga, ofärdiga flickan bland Iduns läsekrets, som kom på den idén att sända upp sina roliga tygddjur, anade kanske instinktivt vad de små ödebygdsbarnen mest av allt behövde: att få lite hjärtans roligt en gång och skratta ut av fulla lungor. Jag kan också försäkra, att det aldrig varit sådant jubel å arbetsstugan i Junosuanda som då haren Jösse, apan August och hunden Ludde presenterades för en till en början andäktigt häpen barnaskara. Och det jublet räcker över julen och övergår sedan med åren i ett ljus och varmt barndomsminne från den lyckliga arbetsstugutiden. Ingen blir emellertid den lycklige ägaren av de zoologiska rariteterna, utan föreståndarinnan, fröken Sandberg, tänker införliva dem med arbetsstugans tillhörigheter såsom en första uppsättning till ett blivande "menageri". Å alla barnens vägnar sänder jag här lilla Sonja Edhagen ett innerligt tack — hon är vorden deras okände vän. Samtidigt framgår jag ett lika innerligt tack till alla dem bland Iduns läsekrets, som bidragit med gåvor till de fattiga i Tändö och Junosuanda samt till arbetsstugorna därstädes. Den rikliga insamlingen har ej blott sitt materiella värde och sin sociala uppgift — den knyter tillika med osynliga band dessa isolerade bygder fastare till den övriga fosterjorden, den är i hög grad ägnad att värma, närma till varandra ödebygdens inbundna, men trofasta och tacksamma befolkning, vinterfolket Nord med solfolket i Syd, det minnesgoda, alltid lika offervilliga folket i hjärtat av Sverige med det öppna, ljusa folklynnet. Så skall isoleringens ödefolk omsider förstå, att även det är en gyllene länk i det strålade diadem, som moder Svea bär kring sin hjässa. Och det skall ej heller kännas så tungt med ödebygdens lott, när man här uppe vet, att "det klappar varma hjärtan i svenska hem, hjärtan som förstå hur isklimatets folk har det", såsom fru Svedelius, ödebygdens trofasta vän, så vackert och känsligt skrev i sista numret av Idun.

Slutligen kan jag ej undgå att betona, hur särskilt välkomna gåvorna varit just i vinter. Och med vilken glädje och tacksamhet de mottagits! Det är på detta sätt jag ville att mottagarnes varma tack kunde nå fram till var enskild givare med önskan, att den goda gärningen icke måtte bli öfönsad.

Tändö den 1 Dec. 1921.

Reinh. Wester
(Forts. sid. 20.)

Kerstin Hesselgren.

Sigrid Göransson.

Ella Billing.

FEMTIO ÅR FYLLER DEN 4 JAN. YRKESINSPEKTRISSEN fröken Kerstin Hesselgren. I sin egenskap av en av våra första riksdagskvinnor — hon var som bekant t. o. m. den allra första, som kom in i riksdagen, i vars första kammare hon invaldes av de frisinna i Göteborgs stad — har hon till sin dagliga krävande yrkesgärning fått ytterligare ett stort ansvar. De som känna henne, veta, att hon kommer att fylla även sin nya uppgift med det flärdlösa nit, den insiktsfulla duglighet, som gjort henne till en högt aktad yrkeskvinna och en avhållen vän och kamrat.

Sigrid Göransson föddes den 12 jan 1858 i Tullstorp i Skåne. Föräldrarna voro musikdirektör Göransson och hans maka född Sidvall. Sin skolutbildning erhöll hon i Jönköping vid därvarande läroverk. Vid 19 års ålder kom hon ut som lärarinna först till löjtnant Björkmans på Malmstana, därefter till baron Frisendorffs på Akeshof och sedan till greve Posses på Maryhill. Efter att i 14 år hava varit lärarinna slutade hon härmed för

att egna sig åt praktiskt arbete. I det gästfria föräldrahemmet fick hon av husmor tidigt lära sig ett hems skötande, vilket blev henne till stor nytta under hennes senare verksamhet.

År 1896 blev Sigrid Göransson anställd som föreståndarinna vid Maria sjukhus' köksavdelning, med mathållning även för S. B. B. och Bendicks asyl. Denna ovanligt krävande befattning har hon innehaft i 25 år, då hon nu avgår den 1 jan.

Att förestå och på ett tillfredsställande sätt sköta en så omfattande verksamhet med de små hjälpmedel och den lilla dåligt avlönade personal som för 25 år sedan fanns att tillgå var ingen lätt sak. Det förstär en var som jämför det med nutidens bekväma och väl inredda köksdepartement, men tack vare Sigrid Göranssons energi, organisationsförmåga och aldrig svikande plikttröhet lyckades hon att på ett berömvärd sätt lösa denna vanskliga uppgift. Som ett offentligt erkännande härav erhöll hon sistförlutne maj sällskapet Pro Patrias lilla guldmedalj.

Då nu Sigrid Göransson lämnar sin befattning följes hon av många varma önskningsfrån en

hel skara sjuksystrar jämte andra vänner, vilka hoppas att hon länge måtte få njuta en välförtjänt och välbehövlig ro och vila i sitt lilla trevna hem vid Dalagatan.

A. W.

Fru Ella Billing, född Wulff, har avlidit i sitt hem i Stockholm. Fru Billing var född i Kristianstad 1869, där hon ett tiotal år var verksam som lärarinna, dels vid folkskola, dels vid elementarskola och småskoleläraresseseminarium. Efter förflyttningen till Stockholm arbetade fru Billing på skilda områden, senast som föreståndarinna för Nordiska Kompaniets intressekontor. På denna post kunde hennes människokärlek och älskvärda väsen helt komma till sin rätt. En tid var fru Billing även stadsfullmäktig men måste av brist på tid avsäga sig uppdraget. Den avlidne var en mycket uppskattad föredragshållare och en sällsynt fin och älskvärd personlighet, vars bortgång lämnar ett stort tomrum bland hennes talrika vänner.

GÖTA LJUNGBERG

VÅR YNGSTA OPERASTJÄRNA

AV IDA B. GOODWIN

Götterdämmerung, studieresor i London, Paris, Rom och så roller, många roller, Margareta, Elsa, Elisabeth, Myrtoke, Sieglinde. Och Reinhardt var överlycklig att finna en sådan Eurydike. — Kommer hon inte att bli en idealisk Isolde?

Göta Ljungberg lockar människor till

operan igen, jag menar dem, som inte bara äro muskspecialister utan vilja ha dramatisk konst och sångkonst i förening med den helhetsverkan, som ju är meningen med musikedramat. De tycka att en operasångerska skall vara mer än ett välljudande och väluppdraget instrument, försett med

Göta Ljungberg.

GÖTA LJUNGBERG I VERKLIGHETEN är en äkta svensk flicktyp av det slaget som kommer en att tänka: ingen kvinnotyp i världen är så vacker och sympatisk som den svenska. Hon är högre och rank, har ett rödblont hår och den vita hy, som är egendomlig för de rödblonda. Hennes ögon äro verkligen violblå; jag trodde hittills att den färgen bara fanns i romanerna. Det vackraste hos henne är leendet — men leendet är det mest personliga i ett ansikte — det kan man ju aldrig beskriva i ord. Hon har i sitt väsen ingenting av den flärdfullhet, den diva-världslighet som brukar vara cruxet för många unga talanger som annars borde blivit stjärnor. Hon har den äkta konstnärens ödmjukhet — inför sina roller och inför publiken. Hon har den givandes ödmjukhet inför publiken — inte gunstlingens pockande på hyllning och fördelar. Hon har inte rampfeber bara var gång hon uppträder i en ny roll. Varje uppträdande på scenen är för henne en högtidlig och ny upplevelse med både spänning och andakt. Därför blir hennes aktion fri från rutin och slentrian.

Göta Ljungberg hör till de lyckliga som fått utveckla sin talang i rätt tid, på rätt väg. Vid 15 års ålder Musikaliska akademien. Så operaskola, plastiskskola, studier för madame Cahier; operadebut Gudruna,

"Hon kan vara magnifik som en gudinna eller flickaktigt täck."

Margaretha i Faust.

Som Elsa i Lohengrin.

rörelseförmåga, som släpar omkring på scengolvet de klädespersedlar en regissör hängt på och utför de gester en regissör anbefaller.

Vi ha ju många sådana välljudande instrument. De inge oss mycken högaktning och rent av beundran, just som en samvetsgrann och flink dagsverkare inom vilket annat arbetsområde som helst. Men känna vi den omedelbara hänförelsen — konstens festivitas?

Göta Ljungberg hör till de benådade, som ge sig med hänförelse åt sin konst. Och därför kan hon hänföra! Det är en élan i hennes rörelser, som ändå inte bryta klassiska skönhetsmått, det är en varligt frisk fägring över hennes stämma, som verkar till och med på den mest omusikaliske lika omedelbart betagande, som fågelsången en tidig morgon, som en kör av sjungande barn.

Det strålar och lyser kring henne av kvinnlig skönhet, hon kan vara magnifik som en gudinna eller flickaktigt täck. Vi som sitta stillsamt lyssnande och skådande i salongen, vi känna oss som stumma, förkrympta, ofärdiga halvmänniskor, när vi se en sådan uppenbarelse av rikaste mänsklighet med denna gåva att uttrycka skalan av mänskliga känslor i toner, i rörelser, i hela sin varelse.

Samtliga fyra bilder kamerabilder av Goodwin.

Det finns otaliga recept för tillagning av makaroner. Det oftast förekommande är att stuva dem. Ni tröttnar måhända, ifall Ni ofta får stuvade makaroner, men Ni tröttnar aldrig, ifall Ni får makaroner tillagade enligt följande

MAKARONI-BESKRIVNINGAR,

vilka dessutom erbjuda Eder tillfälle till användning av rester av kött, fisk etc.

PRÖVA OCH DÖM!

Allmänna föreskrifter för tillagning av makaroner.

Evad det gäller att stuva makaroner, att steka makaroner, att göra en makaronipudding eller någon annan rätt av makaroner, bör såsom stående regel iakttagas:

1. Att makaronerna först förvällas i saltat vatten, vilket tillgår så, att man kokar upp 1½ à 2 liter vatten till 250 gr. makaroner, tillsätter ½ matsked salt, lägger makaronerna i det kokande vattnet och låter dem koka i 5—10 min. Skola makaronerna kokas färdiga i vattnet, tager det längre tid, vanligen 20—30 min.

2. Att makaronerna efter förvällningen upphälles i durkslag, eller, i brist härav, på en ren gles linneduk och överspolas under kortare eller längre stund, beroende på om de skola kallna eller icke, med friskt vatten, som får avrinna.

3. att man, då stänger användes, bryter sönder dessa i 4 à 5 cm. långa bitar, innan de förvällas.

Användes mjölk vid den fortsatta tillagningen, tillses noga att den icke är syrlig, enär anrättningen eljest skär sig.

*

Förvaring av makaroner bör ske på torrt och fuktfrött ställe, men ej tillsammans med kryddor eller starkluktande saker, emedan de lätt taga smak därav. Förvarade på rätt sätt, hava makaronerna snart sagt obegränsad hållbarhet.

Använd "Idealmakaroner" och "Skurna bitar", d. v. s. stänger skurna i för anrättning lagom stora bitar. Båda dessa sorter lämpa sig särskilt väl till pudingar. —

Enklare rätter.

Makaroner till kött

(för 6 pers.).

150 gram svenska makaroner, stänger eller skurna bitar, 1½ l. vatten, ½ msk. salt (8 gr.), 50 gr. smält smör, 3 msk. riven ost eller 3 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna sköljas och påsättes i kokande, saltat vatten och få koka 20 min. De upphålles i durkslag, överspolas med kallt vatten och få väl rinna av men få ej kallna. Smöret smältes och gjutes över och riven ost eller stötta skorpor nerblandas i makaronerna.

Serveras till kokt och stekt kött

Stuvade makaroner I

(för 6 pers.).

150 gr. svenska makaroner, 2 l. vatten, 1 msk. salt (15 gr.)

Vit sås: 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 4 dcl. kokande mjölk, salt, socker, (½ msk. riven ost).

Beredning: Makaronerna påsättes i kokande, saltat vatten och få koka mjuka eller omkring 20 min. De upphålles i durkslag, överspolas med kallt vatten och få avrinna.

Till såsen fräses smör och mjöl 2 min., mjölken spådas på och såsen får koka 5 min. Makaronerna iläggas och värmas i såsen. Stuvningen avsmakas med salt, socker och litet riven ost, om så önskas.

Serveras till köttträtter.

Stuvade makaroner II

(för 6 pers.).

200 gr. svenska makaroner, 1½ l. vatten, ½ msk. salt, 1¼ lit. buljong, 50 gr. smör, salt, vitpeppar, 5 msk. franskt vin, 5 msk. tjock grädd, ½ tsk. socker, 2 ägg.

Beredning: Makaronerna förvällas i det saltade vattnet, sköljes, men får ej kallna och påsättes att koka mjuka i buljong, tillsatt med smör, litet salt och vitpeppar. Då de äro färdiga, hållas de upp i durkslag, för att rinna av och buljongen tages vara på. — Franska vinet, grädden, sockret och äggen vispas väl tillsammans i en kastrull och litet av den buljong, som maka-

ronerna kokat i, tillsättes. Makaronerna läggas i och alltsammans omröres väl och upphettas, men får ej koka, ty då skär såsen sig. Avsmakas med mera kryddor, om så önskas.

Serveras till oxstek, fårstek, färser m. m

Makaronipudding med skinka

(för 6 pers.).

200 gr. svenska makaroner, 1½ lit. vatten, ½ msk. salt (8 gr.), 4 hg. rökt skinka.

Äggstanning: 2 à 4 ägg, 3 kkp. mjölk, ½ tsk. salt, ¼ tsk. socker.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna sköljas och påsättes i kokande, saltat vatten och få koka 15—20 min. De upphålles i durkslag och vattnet får väl avrinna. Skinkan skäres i små tärningar, blandas med makaronerna och massan lägges i smord och brödbeströdd pajform. Äggen vispas väl med mjölken, och kryddorna och äggstanningen hälls över anrättningen i formen.

Puddingen gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 45 min.

Makaronipudding med kött

(för 6 pers.).

200 gr. svenska makaroner, 1½ lit. vatten, ½ msk. salt (8 gr.), 2½ dcl. mjölk, 4 hg. rester av stekt eller kokt kött, 1 lök (kan uteslutas), 1 knippa persilja (kan uteslutas), 2 dcl. köttspad eller efterbuljong.

Till formen: 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 2 msk. riven ost.

Beredning: Makaronerna sköljas och förvällas i kokande, saltat vatten en stund, men böra ej vara riktigt mjuka, då de hållas upp i durkslag för att få avrinna. Mjölken kokas upp, makaronerna iläggas och få sakta koka i 15 min., eller tills de äro aldeles utsvällda. Köttet skäres i små, fina tärningar, löken skalas och hackas och persiljan sköljes, vrides i en duk och hackas fint.

En eldfast form smörjes med hälften av smöret och beströs med stötta skorpor. Däril lägges ett lager av makaroner på botten. Därefter lägges köttet, som beströs med den finhackade löken och persiljan och begjutes med några skedar köttspad eller buljong. Så ett lager makaroner

igen o. s. v. tills formen är full. Över det översta makaronilaget lägges återstoden av smöret i flockar och stötta skorpor och riven ost strös över.

Gräddas i ordinär ugnsvärme ½ timme och serveras med smält smör.

Makaronipudding med fisk

(för 6 pers.).

150 gr. svenska makaroner, 1½ lit. vatten, ½ msk. salt (8 gr.), ½ lit. buljong, 150 gr. kokt, kall fisk (rester), 50 gr. riven ost, 50 gr. smör.

Till fatet: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna förvällas hastigt i kokande, saltat vatten och få sedan koka färdiga i buljong. Då de äro mjuka, upphålles de i durkslag, och få rinna av. — Fisken raspas med gaffel och befrias från alla ben. — Ett eldfast fat smörjes med smör och beströs med stötta skorpor. Härpå lägges först ett varv makaroner, så ett lager med fisk, överströdd med litet riven ost, och litet smörflockar här och där, så åter ett varv med makaroner o. s. v. Det översta lagret skall vara makaroner och däröver strös litet stötta skorpor sammanblandade med riven ost. Litet smör lägges i flockar ovanpå, och fatet insättes i god ugnsvärme för att gratineras 15—20 min.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna sköljas och påsättes i kokande, saltat vatten och få koka 15—20 min. De upphålles i durkslag och överspolas med kallt vatten, varefter de väl få rinna av. Då de avsvanats, iröres äggulorna, det fint skurna hönsköttet och skinkan, kaledes skuren i fina tärningar och grädden tillsättes. Blandningen avsmakas med den rivna osten och kryddorna. Sist slås äggvitorna till hårt skum och nedröres försiktigt. Blandningen slås i väl smord och brödbeströdd form och kokas i vattenbad i

Makaronipudding med höns

(för 6 pers.).

150 gr. svenska makaroner, 1½ lit. vatten, ½ msk. salt (8 gr.), 2 hg. kokt hönskött (rester), 2 hg. kokt, rökt skinka, 4 äggulor, 2 dcl. grädd, 30 gr. riven ost, salt, vitpeppar, 2 äggvitor.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna sköljas och påsättes i kokande, saltat vatten och få koka 15—20 min. De upphålles i durkslag och överspolas med kallt vatten, varefter de väl få rinna av. Då de avsvanats, iröres äggulorna, det fint skurna hönsköttet och skinkan, kaledes skuren i fina tärningar och grädden tillsättes. Blandningen avsmakas med den rivna osten och kryddorna. Sist slås äggvitorna till hårt skum och nedröres försiktigt. Blandningen slås i väl smord och brödbeströdd form och kokas i vattenbad i

ugnen eller ovanpå spisen ¾—1 timme.

Makaronipudding med njur-stuvning

300 gr. svenska makaroner, 2½ à 3 lit. vatten, 1 msk. salt (10 gr.). *Till formen:* 1 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor. *Stuvning:* 2 kalvnjurar, 1½ msk. smör, 3 msk. vetemjöl, ½ lit. oskummad mjölk, 3 ägg, vitpeppar efter smak, socker (efter smak), ½ kkp riven ost, buljong, peppar och salt, madeira.

Beredning: Makaronerna förvällas i kokande, saltat vatten, sköljas av och lägges ned i en smord och brödbeströdd kranform. Äggen vispas tillsammans med mjölken och kryddorna och gjutas därefter över makaronerna. Puddingen sättes in i ugnen och gräddas 1 timme. Njurarna blancheras och skäras i tärningar, dessa brynas i smör, spådas på med buljong och få steka tills de äro mjuka.

Smör och mjöl sammanfräses, köttskyn och buljong spådas på och såsen får koka 10 min. Njurarna lägges i och stuvningen avsmakas med kryddorna och vinet. Puddingen stjälpes upp, den rivna osten strös över och stuvningen lägges i mitten.

Vegetariansk makaronipudding

150 gr. svenska makaroner, 1½ lit. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.), 2 msk. smör (40 gr.), 5 msk. mjöl (50 gr.), 5 dcl. mjölk, 2 dcl. grädd, 2—3 ägg, 2 msk. riven ost, salt, socker.

Till formen: 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna sköljas och förvällas i det kokande vattnet, tillsatt med saltet, tills de äro mjuka, då de upphålles på sikt, överspolas med kallt vatten och får avrinna. Smör och mjöl fräses 2 min., mjölken och grädden spådas på och smeten får koka 5 min., varefter makaronerna blandas. När stuvningen avsvanats iröres äggen och massan avsmakas noga med den rivna osten och kryddorna, varefter den hälls i smord och brödbeströdd form. Ovanpå lägges resten av smöret i flockar och sist överströs stötta skorpor.

Formen insättes i varm ugn och gräddas 35—40 min.

Serveras med tomatsås eller brynta kålrötter.

Watzins & Watzins

Svavelhårvatten & Svavelpomada
förläna en yppig hårväxt samt äro de effektivaste medel mot mjäll, hudutslag och vissa ekzem.

Uppfinnaren av Watzins Svavelhårvatten och Watzins Svavelpomada med sin familj, varav sanningen om dessa preparaters goda verkningar bevisas.

Att här av mig fotograferade personer tillhöra förenämnda familj samt att deras hår är äkta och naturligt intygas.
Stockholm den 6 Dec. 1920.

Sibbe Matmberg
Fotograf, Barnhusgatan 6

Tillverkare:
HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG, UPSALA.
Kungl. Hovleverantör.

Hemkonsulenten Fru IDA HÖGSTEDT

uttalar sig i tidningen IDUN 13 november på följande sätt:

"Vid bakning utan jäst har

Rumford Bakpulver

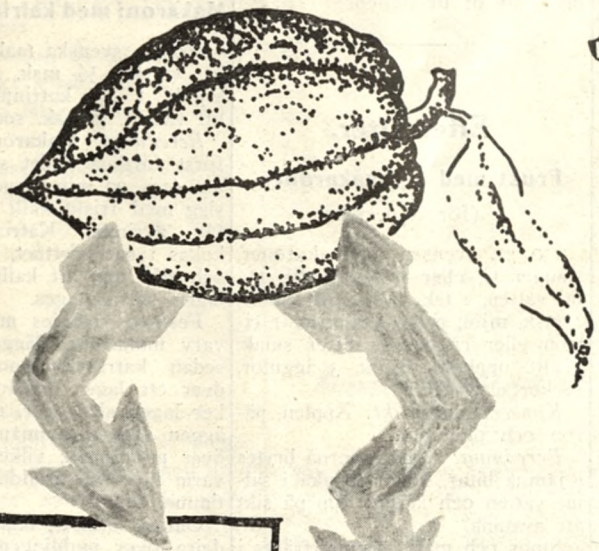
använts, och har detta på ett utmärkt sätt motsvarat alla förväntningar i den vägen".

Gyllenhammars

UNDERBARA

HAVRE-MUST

Styrkande medel vid alla trötthetsymtom.
För äldre, vuxna och barn.

ENDAST DE BÄSTA råvaror komma till användning vid framställandet av Thule Cacao, som är oöverträffad i näringsvärde, smak och drygheit.

THULE

C A C A O

(Forts. fr. sid. 6.)

ONSDAG. *Frukost:* Stekt sill med gräddsås, potatis; smör, ost, bröd, kaffe och vetebröd. — *Middag:* Vitkålssoppa med skivor av fläskkorv, äppleplättar.

TORS DAG. (Trettondagsafton). *Frukost:* Smör, bröd, ost, inlagd sill; fattiga riddare med lingon; kaffe, vetebröd. — *Middag:* Smörgåsbord, fin bräckkorv, revbenspajall, korv, etc. (dopp i gryta); lutfisk med vit säs och potatis, julgröt, mandelmusslor fyllda med sylt och garnerade med tjock vispad grädde.

FREDAG. (Trettondagen). *Frukost:* Kokt frankfurterkorv med riven pepparrot, potatis, pressylta med rödbetor, smör, bröd, ost, kaffe, saffransbröd. — *Middag:* Kejsarsoppa med oststänger; Renstek med sallader och potatis; smörtårta med vaniljkräm och äppelmos.

LÖRDAG. *Frukost:* Stuvad lutfisk på stekt bröd; smör, bröd, kaffe, vetebröd. — *Middag:* Kokt skinka med bruna bönor (rester av julskinkan), saft-soppa med klimp.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes.)

Fisk- och hummersallad med mayonnaise (för 6-8 pers.). ½ lit. kokt, från skinn och ben befriad fisk, ¼ burk hummer, ¼ lit. kokta morotsstrimlor, ¼ d:o palsternackstrimlor, ¼ d:o gröna böner, (konserverade på burk eller väl urvattnade och kokta skärböner), ¼ liter dito potatis, 2 st. syltiga äpplen. — *Kokt mayonnaise:* 1½ msk. smör (omkr. 50 gr.), 4 msk. mjöl, 1 struken tsk. senap, 2 tsk. vitpeppar, 4 dcl. buljong, fiskspad eller vatten, 2 tsk. socker, 2 äggulor, 3 msk. olivolja, 3-4 msk. stark, god ättika, ¼ dcl. tjock grädde. — *Garnityr:* 2 msk. hackad kapris.

Smör, mjöl och senap fräsas några min., vätskan påspädes litet i sänder, och såsen får sakta koka omkr. 10 min. Den hälls upp i fat och röres tills den är avsvalnad, då äggulorna en i sänder irörs. Såsen arbetas omkr. 20 min. under det att oljan, ättikan omväxlande och droppvis tillsätts. Sockret, som bör vara finstött, iblandas sist varefter den till skum slagna grädden nedröres. — Fisken blandas med den sönderskurna hummern och de kokta, kalla grönsakerna samt de hackade, råa äpplena, och alltsammans slås sedan i mayonaisen och ombländas väl. Salladen upplägges högt på fat och överströrs med den hackade kaprisen.

Kejsarinnans dessert (för 6-8 pers.). *Maränger:* 4 äggvitor, 2¼ dcl. strösocker, 1 tsk. vaniljsocker, ½ hekto sötmandel. — *Chokladsås:* 3 rågade msk. prima kakaopulver, 1 msk. maizena eller potatismjöl, 4 msk. socker, 1 tsk. vaniljsocker omkr. 4½ dcl. vatten, 2 msk. lätt rostad, på längden skuren mandel.

Äggvitorna vispas till hårt skum och sedan nedröres sockret försiktigt tillika med den finhackade och i ugnen lätt torkade sötmandeln. Av massan lägges med sked klickar stora som ett hönsägg på smord plåt, vilka lätt översockras och gräddas ljusgula i ytterst svag ugnsvärme, tills marängerna äro torra, eller omkr. ¼ tim. — Till chokladsåsen blandas alla ingredienserna i en kastrull och få under vispning koka upp, varefter kokningen fortsättes några få minuter. Såsen får sedan under vispning kallna. — Strax innan serveringen upplägges marängerna i pyramid med litet av chokladsåsen emellan. Pyramiden täckes med säs och garneras med stora klickar av hårt vispad grädde. Över det hela strörs sedan den strimleskurna, lätt rostade mandeln.

Griljerade grisfötter. Väl kokta grisfötter urbanas nått medan de ännu äro varma och formas till kotletter. När de kallnat, penslas de med litet vispat ägg, vändas i stötbröd och stekas långsamt bruna i brynt smör i stekpanna. Serveras med rödbetor och stekt potatis.

Lutfiskpudding (för 6 pers.). 2½ dcl. stötbröd, 1½ msk. smör, 1½ msk. växtmargarin (tillsammans omkr. 90 gr.), ½ lit. finhackad kokt lutfisk, 3 ägg, 6-7 dcl. oskummad mjölk, salt, vitpeppar, socker. — Smöret och växtmargarinet skiras och blandas med stötbrödet. Den finhackade lutfisken lägges, och den uppkokta mjölken slås varm över. Blandningen omröres, och när den något avsvalnad nedröres de vispade äggen. Massan avsmakas med kryddor och hälls i en smord, brödbeströdd eldfast form och gräddas i ugn tills den fått vacker, ljusbrun färg eller omkr. ¾ tim. Serveras i sin form med kokt råskalad potatis.

Kejsarsoppa (för 6-8 pers.). 1 stor msk. gott smör, 4 msk. mjöl, 1¼ lit. buljong (av stekben eller ock buljongen från måndagens pepparrotbringa), salt, en aning cayennepeppar, 2 msk. madeira, 1 äggula. — Smör och mjöl fräsas och spådas småningom med först litet kall buljong och sedan, när blandningen är jämn, med kokande buljong. Soppan avsmakas med kryddor och vin och hälls i soppskålen över den vispade äggulan. Serveras het med oststänger.

Oststänger (omkr. 25 st.). 70 gr. smör eller växt-

Tänk på Blomsterfonden!

Köttbullar

"dra" mycket smör. Om Ni där för skulle försöka med

SVEA VÄXT

Bullarna bli lika delikata men kosta betydligt mindre - - - - -

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasin

Stockholm

Jakobergsgatan 39

Göteborg

Malmö

NADCO
HEMFÄRGER

Hem För
o. Garderob

Färgar
Säljes

ALLT
Säkert
Tvättakta

Färgar ej
kärlem.
Färgar ej
händerna.

SMÅ GRYTOR HA OCKSÅ
Skultuna
märket

PHOSPHO-ENERGON
PILLER

FORORDAS AV LÄKARE

o Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet o

SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

**A.B. FÖRENADE
PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.**

Flyglar, Pianon, Orglar fr. landets
förmärsta fabriker. Försäljnings-
magasin: Stockholm: Drottningg. 23,
Göteborg: Arkaden, Malmö: Öster-
gatan 28, Norrköping: Drottningg.
16, Gävle: N:a Kungsgat. 25.

Hurra!
Nu har mamma
tvättat min klän-
ning med
Gummans Flingor

**FABRIK 44
IDOL
GISLAVED**

— Alltid lika fräiche och ungdomlig
— Ja, crème amoureuse ö Idols övriga
skönhetsmedel ha en förunderlig
verkan.
Även direkt från fabriken.

LYONS

THE

är alltid bäst.

I parti hos:
Aktiebolaget **AHLBERG & BRENNER**
Stockholm.

I minut hos:
John Kikander, Kungsg. 53, Sthlm, Her-
man Winberg, Styrmanngatan 8, Sthlm.

Hermes

solution för lufringar av
alla system. Framställd av
bästa Para. Torkar hastigt.
Överträffad i bindstyrka.

**A/B NYMANS VERKSTÄDER
UPPSALA.**

**Weydes äkta
Eucalyptusolja**

är det mest verksamma medlet
mot Reumatism, Gikt, Styvhet i
lederna m. m. Erhålles i Parfym-,
Färg- och Kemikaliefabrik
Weydes Tekn. Fabriks A.-B.
Norrköping

margarin, 70 gr. mjöl, 50 gr. riven ost, en aning
salt, (en liten knivsudd cayenne), ½ äggula till
pensling.

Smöret värmas utan att få smälta. Osten och
mjölet samt smakämnen tillsätts, varefter degen
får stå på kallt ställe och stelna. Den rullas i fin-
fingertjocka längder, vilka avskäras i c:a 8 cm:s
långa stycken, som läggas på smord plåt och gräd-
das i god ugnsvärme. — Om så önskas penslas
stängerna före gräddningen med litet äggula och
bestros med riven ost. — Värmas lätt innan ser-
veringen.

Stuvad lutfisk på stekt bröd åstadkommes genom
att breda ganska tjockt med växtmargarin på ski-
vor av vitt bröd, samt trycka fast riven ost på
dem. De läggas på plåt — smörsidan uppåt — och
införas några minuter i god ugn för att få ljus-
brun färg. Smörgåsarna läggas sedan på varmt
fat och på var och en av dem lägges en stor klick
stuvning av lutfisk, vilken (stuvningen) bör vara
tämligen tjock.

**När Iduns julklappar nådde öde-
marksbarnen.**

(Forts. fr. sid. 15.)

Muonionalusta 8 dec. 1921
Tidningen Idun, Stockholm.
Härmed vårt hjärtliga stora tack för alla er-
hållna stora paket med präktiga kläder genom Röda
Korset, som här kommer till stor nytta och glädje
i de många fattiga hemmen till jul.

Tacksamt
Gertrud Lindqvist,
gränssköterska.

Redaktionen av Idun, Stockholm.
Genom fru Svedelius har jag för utdelning mot-
tagit av Idun skänkta barnkläder. Gåvorna ha i
de fattiga hemmen mottagits med glädje och tack-
samhet. Det är mig därför en kär plikt att på
det hjärtligaste tacka Iduns Redaktion och alla
goda givare, som genom sin kärleksfulla omtanke,
velat hjälpa till att lindra nöden bland obygdens
barn.

Vittangi och Övre-Soppen 15 dec. 21.
Viktoria Löfstrand.
Dispensärsköterska.

Skogskärr den 18 dec. 21.
Tidningen Idun, Stockholm.
Emottag vårt värdsamma, innerliga tack för den
stora sändning varma, präktiga kläder, som jag
fått mottaga för utdelning bland fattiga skolbarn
från Röda Korset genom Fru Svedelius.

Den glädje och tacksamhet, som både barnen och
föräldrarna känna över de erhållna gåvorna, är
obeskrivlig.

Korpikylä skola.
Mia Selväla.
Lärlarinna.

Pello den 4/12 1921.
Iduns Redaktion, Stockholm.
Pello arbetsstuga sänder de varmaste tack för de
mycket välkomna och behövlige gåvor av kläder och
julglädje, som bliva till stor nytta och glädje för
de fattiga ödemarksbarn som fått ett hem i arbets-
stugan, och vilkas ögon tindra av tacksamhet för
allt det goda de få. Dessa hem äro en stor Guds
välsignelse för Norrbotten, särskilt under nu be-
kymmerramma tider.

Å Pello arbetsstugas vägnar
Majken Mörtberg,
föreståndarinna.

Till Redaktören för tidskriften Idun.
Undertecknad har genom Röda Korsets Översty-
relse mottagit en mängd varma och präktiga klä-
despersedlar, dels till arbetsstugan, dels till Arje-
plougs barnhem och dels till utdelning bland eljest
behövande, vilka genom Eder försorg insamlats. Be-
hoven i dessa ödebygder, särskilt under nu rådande
arbetsbrist äro synnerligen stora, varför varje gåva
för lindrande av nöden med största tacksamhet av
oss här uppe mottages, och får jag härmed framföra
mitt hjärtligaste tack för vad Ni genom Eder tid-
skrift åt oss insamlat.

Med utmärkt högaktning
Gustaf Calleberg,
Röda Korskreterordf., adr. Arjeploug.

Pajala den 3/12 1921.
Till Iduns Redaktion, Stockholm.
Från Pajala, den nyss uppförda 12:te arbets-
stugan i Norrbotten, bedja vi få framföra vårt
varma tack för den goda hjälpen med insamlandet
av kläder m. m. som även kommit oss till del. Det
var en särdeles välkommen sändning som blivit till
stor hjälp för arbetsstugan och till glädje för många
små behövande ödemarksbarn.

För Pajala arbetsstuga
Emmy Holm,
föreståndarinna.

Till Tidningen Idun, Stockholm.
Ett varmt tack för kläderna, som vi erhållit från

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

**MUSTADS
VÄXT-MARGARIN
SPECIALITE:
"BÄSTA VÄXT"**

**MUSTADS
GRÄDD-MARGARIN
SPECIALITE:
"SOLO-GRÄDD"**

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

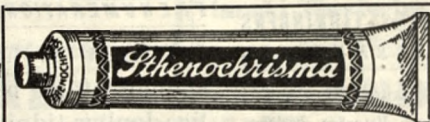
Vår mycket omtyckta
"3/4 kg. ask"

Choklad endast
Konfekt 5 kr.
Marmelad per ask.

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.
PERCY F. LUCK & Co.

**Om en moder vill se
sitt barn växa och frodas
bör hon obetingat hålla sig till det välkända
NESTLÉ'S BARNMJÖL**

Erfarenheten visar, att detta smältes ovanligt lätt och
gärna tages av barnet, som från dag till dag tilltager
i vikt av sin Nestlé-soppa, bevaras från magsjuk-
domar och hudutslag och oavbrutet befinnet sig väl.

är ett egendomligt namn, som betecknar en ännu egendomligare salva.
Innehåller en ur lecitinet isolerad spaltningssubstans, escol, som snabbt
absorberas av huden, pånyttföder kroppscellerna och åstadkommer en
otroligt snabb läkning av alla utifrån åtkomliga åkommor: sår, bul-
nader, finnar, hämorrhoider, kylskador, brännskador etc. Är oundgängligt
efter räkning, liksom vid hudlöshet hos barn. Verkar som ett spe-
cificum mot reumatism och ischias. Sthenochrisma har alltså ett
snart sagt obegränsat verkningsområde. Säljes i tuber à kr. 2.50
endast å apotek.

GENERALAGENTER FÖR SKANDINAVIEN:
HARALD WESTERBERG & Co., GÖTEBORG

**JAMAICA
BANANER
FRUKT OCH MAT
MEN DE MÅSTE VARA MOGNA**

Recept gratis!

Tillskriv

The Banana Company A.-B.
Norrländsgatan 16 - Stockholm.

Vikingkrämen ger högsta glans med minsta arbete. Den smetar och klibbar ej som andra putsmedel och efterlämnar ingen tjock, hårdnande, läderförstörande beläggning utan utbreder sig ytterst tunnt, varigenom lädrets struktur och smidighet bevaras. Vikingkrämens fullt vetenskapliga, för lädrets konservering och vård avpassade sammansättning förhöjer väsentligt skodonens hållbarhet.

Industri-Aktiebolaget VIKING, Örebro
Kungl. Hovleverantör

Vilken huvudstadstidning bör jag hålla 1922?

Det rätta svaret är:

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

landets mest spridda dagliga tidning.
Organ för svensk frihetspolitik,
för rätt och fred inåt och utåt.

Landets främsta nyhets- och annonstidning.

**STOCKHOLMS-TIDNINGENS
UTRIKESTELEGGRAM**

äro i den nordiska pressen
oöverträffade.

**STOCKHOLMS-TIDNINGENS
SÖNDAGSNUMMER**

är underhållande, upplysande
och rikt på litterära bidrag.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN
kommer varje dag med gott
humör och nya, friska intryck.

**STOCKHOLMS-TIDNINGENS
PRENUMERATIONSPRIS**

äro lägast av huvud-
stadens större borger-
liga dagliga tidningars.

OBS.! Verkställ genast prenumeration. **OBS.!**

En med vitglaserad kakel täckt
KOKSPIS, på hvilken man med en
enda brasa kan laga frukost, och
som sedan har tillräcklig värme
kvar att hålla maten varm ända till
middagen, förevisas å Norrmalmstorg
18, 1 tr.
Ing. A. HERMANSEN.

KINAMAGASINET

specialaffär för Kinesiska varor: Hand-
vävda Siden, vita och randiga Tvätt-
siden, Råsiden 3: — mtr., Textilier, an-
tik porslin m. m. Obs.! Äkta varor
extra låga priser. Regeringsgatan 43,
1 tr., Stockholm. Riks. 30 86.

Svenska Röda Korsets Överstyrelse gm fru Julia Svedelius.

Nattavaara arbetsstuga den 27 nov. 1921.

Hildur Hedström,
föreståndarinna.

Arbetsstugan, Junousando d. 3/12 1921.

Iduns Redaktion, Stockholm.

Med största tacksamhet och glädje har vi vid Junousando arbetsstugor, genom Överstyrelsen för Sv. Röda Korset, fått oss tilldelat de värdefullaste gåvor, bestående av varma präktiga kläder och en mångfald roande leksaker, hopbringade gnom Iduninsamlingen. Mottag vårt varma, hjärtliga tack! Den högsta välsignelse önskas alla goda givare.

Junousando arbetsstuga,
gm. Nannie Sandberg,
föreståndarinna.

Redovisning av paket (forts.).

Carlström, Degerfors; Syster Greta, Lessebo; Boqvist, Svartsjö; Larsson, Getinge; en stor mängd julklappspaket med leksaker o. d. från olika klasser i Lychouska skolan, Sthlm.; Signe Werner Brodby; Fru Anna Lindahl, Hälsingborg.

Från Ulricehamn, avsändare: Fru Anna Ljungström; Doktorinnan Anna Bjurbäck; Fru Jenny Johansson; Fru Hilda Bertelius; Frkn Ellen Josefsson; Frkn Sara Bergman; Frkn Anna B. Eklundh; Fru Hedvig de Verdier; Fru Ebba Steneh; Fru Anna Nielsson; Fru Vendela Helin; Fru Hildur Vindell; Fru Helga Wallgren; Frkn Margit Johansson; Fru Anna Lidman; Fru Laura Sandberg; Fru Svea Calsson, Frkn E. A. H.; Frkn Ellen Wästfelt; Fru Signe Hall.

10 paket med okänd avsändare, 18 paket på vilka avsändarens adress blivit oläslig.

Från Göteborg, avsändare: Jenny Janson, f. Werner; Augusta Blidberg, f. Pedersen; Jenny Lundquist, f. Lindal; Mary Löwenandler, f. Tod, Emma Ahlberg, f. Holm; Ann Ida Broström, f. Mark; Karin Jakobsson, f. Broström; Elin M. Janson, f. Broström; Grevinnan L. Lewenhaupt, Claestorp; Grevinnan E. Lewenhaupt, Krämbohl; Frkn Ch. Lewenhaupt, Sjöholm; Frkn Hilma Hellqvist, Krämbohl; Frkn Stina Bergqvist, Sjöholms skola.

Penninginsamlingen, som nu är uppe i Kronor 3,230:41, fortgår.

IDUNS FOLJETONG.

(Forts. fr. sid. 14.)

"Nej, säg inte, att någon kommer; jag är rädd, jag är rädd. Låt oss söka floden."

De funno den slutligen; den var smalare och trögare än förut och gled långsamt fram mellan träden. Lucia böjde sig ner över vattnet, betraktade den grå botten, där några gröna växter rörde sig hemlighetsfullt av och an. Hon tog sina anemoner, kastade dem i vattnet, såg dem gunga upp och ner och föras bort av skummet, följde dem med blicken, sedan kastade hon i ännu fler med intresserad och tankfull min. Då hon ej hade flera blommor kvar, tog hon Andreas; han ville göra invändningar.

"Nej, nej, allt skall dit ner!" sade Lucia hårt.

Hon tillslöt ögonen och kastade hans blommor i vattnet. Då hon stod där tomhänt, gjorde hon en rörelse, som om hon ville kasta sig själv efter.

"Vad gör ni?" sade han och fattade henne om handlederna. "Ska vi inte slå oss ner här?"

"Nej, inte här. Låt oss söka ett undan gömt ställe, som ingen känner till, en vacker, igenväxt vrå, dit inte solen tränger och där man inte ser himlen; jag är rädd för allt detta..."

De fortsatte sin vandring, än uppåt, än nedåt, och han lade sin arm om hennes liv för att stödja henne. De gingo över vidsträckta ängar, där det mjuka gräset fuktade Lucias skor. De gingo hand i hand och slöto sig tätt intill varandra, utan att se på varandra, gripna av en oskyldig, berusande hänryckning över den friska, frodiga naturen. De kommo till en liten bäck. Andrea lyfte upp Lucia på sina armar och satte henne över på den andra sidan; inman han släppte henne, tryckte han henne så hårt intill sig, att hon uppgav ett skrik.

"Gjorde jag er illa?" frågade han ödmjukt.
"Nej."

De måste kröka ryggen, då de gingo uppför en väg, där trädens grenar hängde långt ner,

LEVYS LAVENDELTVAL

kan icke överträffas.

Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY,
M A L M Ö.

MAN SKALL AKTA
SINA KLÄDER
OCH HÄNDER

JAG TVÄTTAR SJÄLV
MEN ENDAST MED
MERKURTVÅL

Vänd Eder vid behov av gravering till
FRODINS GRAVYRAFFÄR

Mästersamuelsgatan 36, Stockholm.
där Ni får affärssigill, schabloner,
skyltar, monogram, inskriptioner, m. m.
billigt och elegant utfört.

Försilvring och förgyllning.

Telefoner: Stockholmstel 18 113.
Sundbyberg 771.

Aberopa denna annons vid beställning.

Lille Victor

är en inhalator i västficksformat, som
botar snuva och förkylning. Säljes
i Apotek, Parfym-, Färg- och Kemi-
kaliaffärer. Pr kr. 1: 50. Tillverkare:

Weydes Tekn. Fabriks A.-B.
Norrköping.

Tänk alltid på
NORMANS

vid behov av Glas och Porslin.
Tegnérsgatan 23. — Odengatan 41.

**EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO**

är det bästa
på hela dan!

NYÅRSDAGEN
PREMIÄR

De tre musketörerna

Alexander Dumas' mästerverk på film

En jättefilm i sex avdelningar - Säsongens största film

Äventyrets - Glansens - Kärlekens
Ungdomens film

NYÅRSDAGEN
PREMIÄR

Vilka skriva
i
SVENSKA DAGBLADET?

Våra främsta
författare!

Vilka läsa
SVENSKA DAGBLADET?

Hela Sveriges
bildade publik!

Tapetkompaniet

levererar Eder

till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvalitéer. Revkitera prover genast. Riksb. 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7 Sthlm. (Vid Slussen.)

Rapid-Borax

Tillv.: A.-B. Oxygenol

intrasslade som i en urskog. En hare sprang över vägen till Lucias stora överraskning.

"Åh, om jag hade en bössa!" utbrast Andrea.

"Vad är elak! Hur kan ni glädja er åt ett oskyldigt djurs död?"

"Åh, det är ett stort nöje. Ni kan inte föreställa er, vilken feberaktig spänning det är i att förfölja en hare. Det är en tävlan i slughet och djurisk list. Jägaren blir inte alltid den segrande. Men när hans skott träffar och djuret faller till marken, skälvande, döende, och det varma blodet forsar fram..."

"Det är förfärligt, förfärligt!"

"Varför det?" frågade han naivt.

"Ni är hjärtlös, ni har inga känslor."

"Ni skämtar!"

"Visst inte, det är mitt allvar. Tala inte så där blodtörstigt och grymt. Ni förstår bara hat, hämnd, blodbad. Kärlek förstår ni inte."

"Men jag varken älskar eller hatar haren, jag dödar honom, emedan det roar mig."

"Det roar mig! Ja, det är just rätta ordet. För det offrar ni allt. Men det är brutalt."

"Jag kan inte disputera med er", sade han nedslagen. "Ni bringar mig alltid till tystnad genom att säga något, som gör mig ledsen."

"Jag ville så gärna att ni skulle vara god och känslig", viskade hon. "Ni män ge lidelsen utbrott i ett kort, kraftigt utbrott; kvinnorna däremot äro beständiga och uthålliga i sin ömhet."

"Därför att kärleken är skön!" utbrast han triumferande.

En lång, taggig gren sträckte sig ut över vägen, och Andrea drog Lucia till sig för att den ej skulle sticka henne, och viskade henne i örat: "Kärlek... kärlek..."

Hon gjorde intet motstånd, hon var som magnetiserad; men plötsligt gjorde hon sig lös, förfärad, med uppspärade ögon, som om hon sett en fruktansvärd syn.

"Jag vill bort, jag vill bort", sade hon och stampade nervöst i marken, andlös av skräck.

"Så låt oss gå", sade han och böjde på huvudet, besegrad, ur stånd att ha någon annan vilja än henens.

Han sökte orientera sig. Han gick utför vägen och in mellan träden och kom sedan tillbaka till Lucia, som redan hade lugnat sig vid tanken på, att hon skulle få gå därifrån.

"Där borta", sade han, "är sjön, som jag förut har talat om, och det är också rätta vägen att komma härifrån. Vi kunna gå en ginväg dit."

De satte sig i rörelse, tysta; han lekte med hennes parasoll, som om han ville bryta av den, och försökte behärska sin vrede. Äntligen efter en brant nedstigning stodo de plötsligt vid det ställe, som de hade sökt och som de nu ej sökte längre.

Det var en liten rund sjö med klart, grönaktigt vatten. Den var omgiven av höga sluttningar, bevaxta med träd, som nästan alldeles dolde den. Man såg den ej, förr än man stod nere på stranden, som var planterad med matt gröna acacior och höga, magra popplar. En

(Forts. sid. 26.)

Percy's Blaudring

Detta kaffe rekommenderas särskilt för god och fyllig arom.

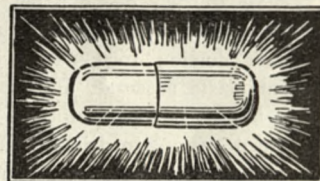
PERCY F. LUCK & Co.

BESTÄLL EDRA
MÖBLER VID

**Nya Möbelsverk-
stads A.-B. i Falun**

Rikstelefon 1196

Den ständigt ökade omsättningen är bästa rekommendationen. Infordra offerter och kostnadsförslag. Vid 1919-1920 års svenska Mässor erhöles odelat erkännande för stilrent och gediget utförande

**SPIECKERS
SANOKAPSLAR**

stärka nerv- och muskelsystemet, skänka ungdomlig spänstighet, levnadsmod och energi, samtidigt som de undanröja trötthet, sömnlöshet och svaghets-tillstånd. Finnas å alla apotek och drogaffärer eller expedieras efter rekvisition från undertecknade, portofritt.

Ask om 10 kapslar (för 10 dagars bruk) kr. 2.25.

Ask om 20 kapslar (för 20 dagars bruk) kr. 4.25.

Liten kur (5 stora askar) kr. 20.—
Stor " (10 " " ") kr. 38.50.

Generalagenter för Skandinavien:

Harald Westerberg & Co.

— Göteborg. —

LÄDER-ARMBAND

Märke: "MIDGET".

(Patent och lagl. registrerat varumärke)

Kr. 2:— Kr. 2:—

VÄRLDENS MEST PRAKTISKA LÄDERARMBAND
KLOCKAN SITTE ABSOLUT STADIGT
OCH KAN ICKE GLIDA AV ARMEN

Sydda remmar av bästa engelska kvalité.

Bese prov på äkta Midget hos urmakaren.

ENGROS: SVERIGES URMAKARE A.-B. - STOCKHOLM

Begär

"PELLERIN"

så får Ni det bästa!

Växtmargarin:

"Extra Växt"

Gräddmargarin:

"Högsta märket"

Detta märke på varje förpackning — en borgen för högsta kvalitet

**VICTORIAS
LAVENDEL TVÅL**
FÖRNÄMSTA I SVERIGE

AUDIATUR ET ALTERA PARS

ETT LITET INLÄGG MED ANLEDNING AV GWENS ARTIKEL I IDUN FÖR DEN 11 DEC. "RÅD TILL DE NYFATTIGA".

EN HEL VECKA HAR JAG OTÄLIGT VÄNTAT för att se, om någon skulle reagera mot Gwens ganska omilda "Råd till de nyfattiga" i numro 50 av Idun, 1921.

Tidningen har nu anlänt, men inte en rad står att upptäcka till svar på frågan "hur är det med de äldre, och med de ensamma damerna? Ha de visat samma beslutsamhet?"

Äro verkligen alla ensamma damer i Sverige — jag antar åtminstone många av dem läsa "Damer- nas Egen" — så snälla och beskedliga, att de utan vidare låta sig liknas vid "den i fördomar bundna kamelen, som omöjligt kan gå genom det nålsöga, som leder till daglig frid och ekonomiskt gott samvete?"

Är det icke snarare så, att ingen gitter eller vågar opponera sig mot den slagfärdiga fru Gwen — naturligtvis slår hon huvudet på spiken, när hon säger, att en onödigt stor bostad är roten till många människors ekonomiska trångmål.

Men, snälla Gwen, slå bara inte så hårt! Och tag genast tillbaka det där om kamelen!

Oberoende av ålder och kön, ha väl alla dumma människor dumma fördomar, och, finns ett nålsöga som måste passeras, är det långt ifrån säkert — svär inte på det åtminstone! — att en ung människa med stora fordringar på livet klarar den svåra passagen bättre än en gammal mera erfaren, mindre anspråksfull.

Men det var om de gamla ensamma damerna med stora våningar och för mycket möbler vi skulle tala.

Tillåt mig då säga, fru Gwen, att ni är alldeles för ung att med sakkäthed kunna yttra er i frågan.

Så här vid årsskiftet bruka människorna göra en hel del goda föresatser. De lova sig att bli behagligare för varandra, förkovra sig i levnadskonst, betala sina skulder, förlåta sina fiender och att — prenumerera på Idun, såvida de ej redan gjort det. Med den som led-sagare genom årets alla stadier blir det betydligt lättare att göra allvar av de övriga föresatserna.

I alla som tänken prenumerera, gören det ofördröjligen!

För trettio år sedan sade jag precis som ni: Sälj skräpet! Nu förstår jag bättre.

Den som är ensam behöver kanske inte sakna vänner. Men vännerna äro måhända långt borta, bösatta på andra orter. Resor bli dyrare och svårare att företaga med åren.

Återstår att sällskapa med tidningar och böcker. Trés bien! Men böcker äro dyra, och tidningarne nu äro överfulla med rysligheter. All världens nöd, brott och olyckor strömma emot en i snart sagt var och en av de tryckta raderna.

Var finna frid, ro och trevnad?

Den sökande blicken vänder sig från tidningens svarta krumelurer till de stumma, trogna vittnena till våra egna — kanske också våra föräldrars, far- eller morföräldrars glädje och sorg, till — de gamla möblerna!

När gardinen rullas ned, lampan tänds och brasan brinner, då förvandlas i ett nu de gamla byråarna, kistorna och skåpen till lika många intressanta sagoförtäljerskor — för den nämligen som förstår deras tysta viskningar. För den oinvigde äro de samma gamla trumpna, stela trästofiler som förut, de må nu vara aldrig så stormagade, aldrig så konstnärligt utsirade.

Hör nu bara t. ex. på min gamla chiffonnier här inne i sängkammaren! Så värst gammal är den förstås inte.

Morfar, som var född 1779, beställde den av hovsnickare Edberg — antagligen när han i Stockholm 1830, alltså femtioårig gifte sig med mormor, som bara var 20!

Fin och blänkande flyttades den inom kort in i huset nr 5 Kungsholmsträdgårdsgatan (nuv. Schéelegatan) i hörnet av Kungsholmstorg, och där fick den stå i runda 50 år, eller just så länge som lilla mormor levde.

Skulle den inte kunna berätta för sin ägare både ett och annat om "Kungsholmen för 50 år sedan?"

Därmed vill jag ha sagt till Gwen, att ni gamla trästofiler äro alltför goda att så där utan vidare kastas eller skänkas bort till vem som helst, och att de gamla damerna noga böra betänka sig, innan de till profanum vulgus utlämna sina pålitligaste och trognaste vänner. Dixi.

A. L. 56.

Han klarar Stortvätten

Vilken han? — Naturligtvis **Vita Tvättbjörn**, den duktige hjälparen i alla tvätt- och rengöringsfrågor. Och han kan sin sak bättre än någon annan därför att han är så mycket starkare än alla andra. Ni bara lägger kläderna i den varma tvättbjörns-luten på kvällen. Kokar dem sakta i 20 minuter på morgonen. Då har Vita Tvättbjörn fullständigt löst smutsen så att den rinner ur kläderna när Ni sedan sköljer. — Följ bruksanvisningen och börja redan i kväll med att lägga tvätten i blöt och låt **Vita Tvättbjörn** tvätta

medan Ni sover.

Vita Tvättbjörn, det nya utomordentliga tvättpulvret, tillverkas av Tekn. Fabriken Helios, Stockholm 5.

Ovicula-Tvålens skönhetsävlan avgjord

Fin och Fraiche

blir hyn med
F. PAULI'S
Ovicula (ägg) Tvål

3:DJE PRIS
"MARIANNE"

2:DRA PRIS
"STOCKHOLMSBARN"

Skönhet och Charme

ger
F. PAULI'S
Ovicula (ägg) Tvål

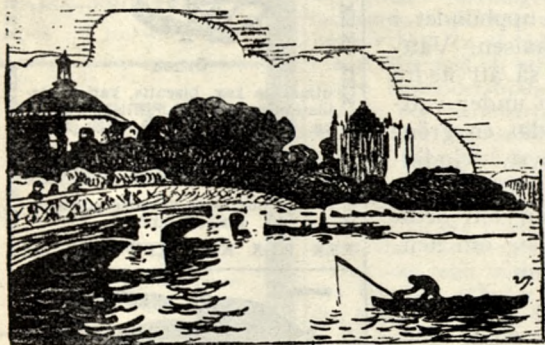
EXTRA PRIS
"VALBORG"

VID TÄVLINGSTIDENS UTGANG DEN 15 NOV. hade inkommit över 900 fotografier av unga, vackra damer. Prisenämnden har nu fällt sitt utslag och funnit anledning tilldela första priset åt "Fru W.". Tre övriga pristagarinnors porträtt reproduceras här. Andra pris gick till "Stockholmsbarn" och tredje till "Marianne". Dessutom tilldelas ett extrapris åt vardera av "Fröken A.", "Valborg" och "Bettan". 1:sta pris utgår med Kr. 1,000:—, 2:dra 500:— och 3:dje 200:— samt de trenne extraprisen med Kr. 100:— vardera. Prisenämnden har känt sig föranliten beteckna ett 60-tal av de övriga deltagarinnorna såsom "verkligt vackra" och komma dessa att föräras med vardera ett duss. OVICULA-TVÅLAR.

Sen

STOCKHOLM SET MED NORSKE ØINE

VAD NI HAR OG VAD NI SAVNER.

En ung norsk kvinnlig journalist och skulptis, fröken Adele Vinje, som f. n. opphæller sig i Stockholm, skisserer i nedanstående korta rader hur hon finner sin nya vistelseort. Redaktionen reserverer sig dock mot hennes påstænde att vi sakna gode skædespelarkrafter vid våra teatrar. Och betræffande den litterære cabaret hon ønsker Stockholm, oppnas, som bekant, en sådan nu i dagarna.

MAN BELYSER ALTID LETTEST ET EMNE ved at se det i forhold til et andet. Der ligger kanhende lit av en falliterklæring heri, men det faar være mig tilgivet i ett kauseri.

Lad mig da likegjærne straks indrømme, at hadde jeg valget mellem de tre nordiske hovedstæder, tror jeg nok jeg valgte Stockholm. Jeg vil dog ikke hermed ha sagt at jeg finder byen ideel. Langtifra. Men dens gode sider oppveier dog, finder jeg, i højere grad end Kjøbenhavn og Kristiania, dess daarlige.

Hvad man først og fremst savner i Stockholm er en intim litterær cabaret. Er da en saadans ek-

sistens virkelig fullstændig avhængig av spirituosa? Kristianias Røde lykte er dog, om end et ufuldkommet, bevis paa det motsatte.

Hvad man videre savner er en virkelig hyggelig restaurant efter gammelt fransk mønster, à la Kristianias Engebret; derimod skulde man ønske lit færre teatre og lit bedre kræfter og repertoire paa dem som blev igjen. Jeg har aldrig set en by med forholdsvis saa mange og kunstnerisk set slette teatre som i Stockholm.

Man skulde paa grund av valluttaforholdene anta

at det var adskillig billigere at leve her end i Kristiania, men heri blir man sørgelig skuffet, enkelte artikler er endog kostbarere her.

Dog Stockholm har ogsaa sine fortrin. Først og fremst dens virkelig personlighedsprægede fysionomi, som i modsætning till Kjøbenhavn gjør Stockholm til Stockholm og ikke bare en tilfældig bunke bygning og brostene, der tilsammen utgjør en vilkensomhelst storby. Og et andet forhold, som gjør en endnu mere velvillig stemt er at man ikke som i Kristiania er gaat til yderlighed i de stadig overhandtagande indgrep i den personlige frihet. Jeg tror forøvrig Sverige og Norge igrunnen staaar hverandre betydelig nærmere end for eksempel Sverige — eller Norge og Danmark. Den stadig tiltagande gjensidige oversættelse av svensk og norsk litteratur vidner imidlertid ikke om nogen synderlig forstaaelse av dette forhold og virker tvertimod mere til skade end gavn. Det synes mig at være en udmærket opgave for den nystiftede forening Norden at faa stanst denne trafik, der udelukkende er dikteret fra et forrettningssynpunkt.

Ved samarbeide med de to landes forfatterforeninger maatte det vel kunna la sig gjøre at faa et effektivt forbud mot gjensidig oversættelse av de to landes litteratur. En ordning som utvivlsomt baade forfatter, og forlægger vil staa sig paa i længden. Ja, kanhende endog opne publikums øine for at Sverige, foruten Oscar Wennersten har digtere som Hjalmar Söderberg, Karlfeldt og Lagerkvist, og paa den ande side at der ogsaa i norsk litteratur foruden Sigrid Undset, Hamsun og Johan Bojer, ogsaa findes navne som Sigurd Matthisen, Olof Bull og Nils Kjær.

ADELE VINJE.

Gott nytt år

tillønskas ärade läsare

och annonsörer.

Tidningen Idun.

SKÖNHETEN
VINNES OCH BEVARAS
MED
Alabaster
Tvål

ALABASTER
TVÅL
FABR. N:o 10666

TILLVERKARE: GAMLA TVÅLFABRIKEN-TERNINGHOLM-MALMÖ

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith"

för matlagning och bak, och

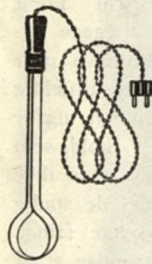
Växtmargarin "Extra Växt"

för bordet,

äro marknadens förnämsta fabrikat.

Nedsatta priser

Doppvärmare

N:o	Watt.	Kr.
1066	200	10:—
1043	300	10:—
1044	450	12:—
1067	600	14:—
1045	1000	18:—

sändes frakt- & emballagefritt. Ett års garanti.

Jägers Elektriska Aktiefbolag
ESKILSTUNA.

FAMILJERÄTTSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnadsmål. Boutredningar och arvskiten.
TESTAMENTEN

Advokalfirman

Andén & Staël von Holstein

Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein

Lilla Vattugatan 14.

Riks 7576, 24488.

Allm. 18386

Så härligt med dessa knivar, som aldrig rostas! Jag tillråder envar att alltid använda

**Rostfria
Bordsknivar**

av Eskilstuna Jernmanufaktur A.-B:s tillverkning

Bevär dem hos Eder järnhandlare.

Andreas Hallén.

De svenska kompositörernas nestor, Andreas Hallén, har i dagarna fyllt 75 år och blivit föremål för varma offentliga hyllningar. Som tjuogoåring kom Hallén till Tyskland, där han studerade i fem år och blev sedan dirigent i hemlandet. Hans mest berömda verk torde vara Valdemarsskatten, som uppfördes för första gången våren 1899, samt musiken vid Gustav Vasajubiléet 1896.

tärpil höjde sig över vattnet som en sorgsen nymf och lät sina gröna lockar släpa däri. Stränderna voro bevaxta med mjukt, tätt gräs, blandat med klövruggar. På den lilla sjöns yta summo stora, rundbladiga, blomlösa vattenväxter. På ett ställe nära stranden hade en näckros skjutit upp från botten och slagit ut sin stora, vita, stolta blomma. Ett milt, behaglig ljus låg utbrett över hela landskapet; man såg ej själva solen, endast matta, dämpade reflexer. Icke ett ljud; fullständig enslighet och glömska. Ett ställe, som ingen känner till och dit ingen kommer.

Lucia stannade överraskad på stranden.

"Hur heter denna sjö?" frågade hon Andrea utan att vända sig om.

"Venusbadet."

"Varför heter den så?"

"Se dit."

Bakom tärpilen reste en Venusstaty sig ur vattnet. Den var alldeles vit, av marmor, i naturlig storlek med för litet huvud som alla Venusstatyer. Håret var halft uppbundet i nacken, halft nedhängande över halsen. Vattnet gick henne upp till midjan, så att nedre delen av kroppen var dold. Men under vattnet hade sjöväxter och alger bildat en grönkädd piedestal till denna vita byst. Gudinnan böjde sig och såg lugnt ner i vattnet, som om hon ej bekymrade sig varken om detta eller om de växter, som snodde sig om hennes kropp och höllo henne fången.

På avstånd tycktes denna vita staty vara den nakna, skälvande kroppen av en kvinna, som badar i skuggan under träden, långt från människornas blickar.

Då Lucia åter vände sig mot Andrea, var hennes ansikte alldeles förändrat. Det var ett tankfullt uttryck över hennes panna, ögon och mun.

"Och vad är det där borta, Andrea?"

"Kom och se."

Det var någonting, som låg halft undagömt mellan träden. Det var en konstgjord ruin av en pelargång, åtta à tio kolonner i två rader, grekisk arkitektur, taket halft instörtat. Murgrönan frätte på dessa oäkta ruiner, här och där hade stenar fallit ner. Inne i pelargången var det mörkt och fuktigt och där luktade mögel nästan som i en källare.

"Vad är detta, Andrea?"

"Ruiner av en pelarsal."

"Här har således varit ett tempel?"

"Ja, ett tempel helgat åt Venus."

(Forts.)

Colman's

AZUR BLÄELSE
i paket om 16 och 32 tärningar.

PÅSE BLÄELSE
lätt parfymerad.

Repr.: GUST. F. BRATT & Co., Göteborg

SINGER
DEN MODERNA SYMASKINEN

NISSENS
CHOKLAD · KONFEKT
LAKRITZ · KARAMELLER

Specialité:
NISSENS BRÖST-
KARAMELLER.

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

Ärade Husmödrar!

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

Prova
**Svenska Kexfabriks
Aktiefbolagets, Märsta,**

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

Örnen
utmärkta kex, biscuits, kaffebröds-
blandningar från 5 till 10 kr. per
kg., Wafers (Rån) från 6.50 pr kg.
Märstaskorpor, etc.

Bästa ersättning för småbröd.

Finnes hos varje väl sorterad hand-
lande i landet.

KEX KEX KEX KEX KEX KEX

STARKAST
STÅLRESÄRMADRÄSSEN IDEAL

Prisbill. Hygien. Outslit.
Priskurant gratis o. franko.
Obs. ! Stor prisnedsättning.

A.-B. RESÄR. KARLSTAD

**Amarant
Cold-Cream**
Tillv.: A.-B. Oxygenol

Bennett's

SÄLLSKAPS RESOR

till moderata priser

RIVIERAN

PARIS—FRONTEN.

Resa 82 8 jan.—28 jan.
 „ 83 22 jan.—11 febr.
 „ 84 5 febr.—25 febr.
 „ 85 12 febr.—4 mars.
 „ 86 19 febr.—11 mars.

Obs! Resorna nr 85—86 över-
 vara karnevalsfestligheterna i
 NIZZA.

Danska kr. 1 050:—

ORIENTEN

EGYPTEN

PALESTINA

Turkiet, Grekland, Italien.
 Resa 95 23 jan.—5 april.

ITALIEN SICILIEN

Resa 96 30 jan.—12 mars.
 „ 97 15 febr.—28 mars.

NORDAFRIKA

ALGIER och MAROCKO

1 700 km. i samma automobil
 genom

ISLAMSKA LAND.

PARIS—FRONTEN.

Resa 106 30 jan.—13 mars.

EGYPTEN PALESTINA

Hemresa genom Frankrike

PARIS

Resa 106 10 febr.—21 mars.

Danska kr. 4 250:—

Program sändes

gratis på begäran

från

A.-B. Nyman & Schultz

22 Skeppsbron

STOCKHOLM

Ombud för

Bennett's Resebureau

Grundad 1850.

Rådhusplatsen - Köpenhamn.

Tel. 118 11.

LÄSARINNORNAS SPALT

SVAR FRÅN LÄSEKRETSEN.

Signaturen Karin som i nr 52
 önskade adress på någon som
 virkade spetsar torde ringa upp
 Stocksund 545.

HUSMODERSHJÄLPEN — EN
 NY UPPGIFT FÖR ENSAMMA
 KVINNOR.

I Köpenhamn har nyligen star-
 tats ett företag, som förefaller
 att vara synnerligen praktiskt och
 säkert är efterföljansvärt även för
 svenskar.

Det är husmodershjälpskåren,
 vars adress är Kompagnistraede
 37 och vars ändamål är att hjälpa
 husmödrar, på vilka hela hus-
 hållsbördan vilar, vid sjukdomsfall
 eller då de av andra orsaker äro
 förhindrade utföra sitt arbete.
 Förhållanden har ju på senare tid
 utvecklats sig härhän, att inte bara
 de obemedlade utan också bättre
 situerade husmödrar måste reda
 sig utan tjänstflickor. Det kan
 gå mycket bra, så länge husmo-
 dern är kry och frisk, men blir
 hon sjuk eller väntar tillökning i
 familjen vad skall hon då ta sig
 till? Nu ordnas det i Köpenhamn
 helt enkelt så här. Hon ber lä-
 karen, barnmorskan eller sjukskö-
 terskan om ett intyg att hon be-
 höver hjälpen och vänder sig där-
 på till Husmodershjälpen, som
 skickar henne en av sina duktiga
 husliga medlemmar, som är kun-
 nig i husliga sysslor och som där-
 jämte genom en kort men till-
 fredsställande utbildning i sjuk-
 vård är i stånd att sköta en sjuk.

De moderna samariterna rekry-
 teras ur alla samhällsklasser, men
 flertalet utgöras av kvinnor, som
 ha en liten pension och alltså äro
 jämförelsevis oberoende men gär-
 na vilja ha en liten extraförtjänst
 och dessutom något att intressera
 sig för. Endast personer som är
 duktiga i hushållssysslor och som
 kunna lämna de bästa rekommenda-
 tioner, anställas. Det nödvän-
 diga kapitalet för att hjälpen i
 många fall skall kunna lämnas
 gratis, har förskaffats genom
 årsavgifter föreningens passiva
 medlemmars. Kårens aktiva med-
 lemmar bära en särskild uniform
 i mörkblått med vit mössa och om
 armen husmodershjälpens märke,
 visande den barmhärtige samari-
 ten i öknen. De medföra alltid en
 praktisk påse med de första nöd-
 vändiga sjukvårdsrekvisita. Har
 husmodern råd betalar hon hjäl-
 pen med 75 öre i timmen, är hon
 obemedlad, får hon hjälpen gratis.

Den som tagit initiativet till det
 nya företaget och där verkar som
 den ledande kraften, är dr Johan-
 ne Kein, som jämte en barnmor-
 ska och en sjuksköterska utbildar
 kårens medlemmar för deras sa-
 maritverksamhet.

Ensamma kvinnor, som vilja ha
 något att arbeta för och samtidigt
 känna att de göra nytta i samhäl-
 let, ha här en levnadsuppgift.

Signaturerna 42-årig fru, Brita
 och Stina, Hemlös T. H., Fler-
 årig Idunläsare ha svar att av-
 hämta. Uppgiv adress och in-
 sänd svarsporto, så tillstålla vi
 Eder svaren.

Alla som insända meddelanden
 till denna avdelning eller Frågor
 och svar anmodas vänligen att en-
 dast skriva å papperets ena sida.

Fråga. Jag ämnar i januari resa
 till Meran och vill gärna få res-
 sällskap med en bildad dam. Om
 någon känner sig tilltalad av mitt
 förslag så skriv till

Ressällskap.

Dagens lösen

är

Prenumerera å
IDUN 1922

Kronor 15:—

I närmaste

POSTKONTOR eller BOKHANDEL

Colgate's Coleo Tvål

En Colgate-tvål
 framställd uteslutande
 av vegetabil-oljor
 delikat parfymrad

Oatine

Ni blir yngre till utseendet, huden blir mjukare, renare och klarare, när ni undviker den gam-
 maldags ansiktstvättning med tvål och vatten, emedan huden då spricker, blir grådaskig, rynkig
 och grov. Engelska, franska och amerikanska damer vårda dagligen omsorgsfullt sin hy med
 OATINE. Ni får eller bevarar på detta sätt huden klar, sammetsmjuk och vacker.

Begär endast OATINE "Vit crème, grönt lock" och tillbakavisa alla efterrapningar. Fås i burk,
 eller tub kr. 3:—, och stor burk (tredubbelt innehåll) kr. 6:—.

OATINE SNOW är fin, snövit och mycket dryg i bruket och är vällyktande och uppsuges
 ögonblickligen vid lätt ingnidning. Genom ständig användning bevaras huden smidig, klar, mjuk
 och vacker. Fås i burkar av samma storlek. Kr. 3:— och 6:—.

Fås överallt, eller skriv till

THE OATINE COMPANI's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

KÖLDEN angriper

hyn och gör huden spröd och sträv. Huden bör därför metodiskt masseras med en god crème som neutraliserar köldens och ruskvädrets skadliga inverkan. Vakta Eder emellertid för att använda dåliga och olämpligt sammansatta crèmes och puder, ty dessa fördärva huden i stället för att läka den. Ninon Crème innehåller för huden synnerligen välgörande ämnen och framstående hudspecialister hava konstaterat att

NINON CRÈME LÄKER

och häver narighet och hudlöshet på mycket kort tid, gör huden mjuk och smidig, borttager rynkor samt hindrar uppkomsten av finnar och andra hudsjukdomar. Ninon Crème uppsuges helt av huden, efterlämnar ingen fettglans, giver näring åt hudcellerna samt återskänker huden dess ungdomliga smidighet. Ninon Crème tillverkas av Hylin & C:os F.-A.-B., Stockholm, och försäljes överallt till kl. 1:— pr tub. Ninon Crème är oumbärlig för alla damer med

ÖMTÅLIG HY

Av SANGALLA the

rekommendera vi
våra kända märken

"PEKOE SOUCHONG"
"IMPERIAL"
"ORDINARY"

1 originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga. Jag har hört att man kan i hemmet själv tillverka konfekt av mandelmassa som är gjord av mandelolja och potatismjöl. Kan någon av Iduns läsarrinnor godhetsfullt giva recept på sådan konfekt vore jag mycket tacksam.

Svar. Vi råda "intresserad", att inte alls laborera med någon så avskyvärd kristidsprodukt som ovanstående "mandelkonfekt". Gör i stället den som nu står beskriven i Idun; den är god och inte hälsovadlig.

Fråga. Har en fru rättighet att kalla sin husassistent vid förnamn? Och vad skall herrn och de vuxna sönerna kalla henne. Finns det litet avvigt att genast kallas vid namn av personer som man aldrig förr har råkat, utom när tjänsteuppgårelsen skedde. Vore tacksam om svaret kunde inflyta med det snaraste, då jag snart kanske flyttar.

Svar. Eder till synes litet indignerade fråga kan ju anses i viss mån berättigad att framställas. Svaret kommer dock nog inte att tillfredsställa Er, enär det är ganska negativt. Frågan har emellertid mångfaldiga gånger diskuterats i olika hembiträdesklubbar, och hur ense man än varit i teorin vis å vis titelfrågan, så har det alltid brutit i praktiken. Fina jungfrur bliva nämligen obehagligt överraskade om deras fru skulle kalla dem för fröken i stället för namn. Men "husassistenter" hava kanske en annan syn på saken, och känna kanske sin värdighet kränkt om de rätt och slätt, om än i vänligaste ton kallas vid namn. Och att detta till slut kan bli så pinsamt, att mar gör sig redo för flyttning, är nog ej att undra på!

Fråga. Var god lämna en god och säker beskrivning för moss-pudding för 6-8 pers.

Svar. En delikat mosspudding följande: I en glanskurad kastrull blandas 4-5 äggulor, 1 del scherry (eller madeira) 1 del vatten, saften av 1 stor citron, det rivna skalet av 1/3 citron, 1 del vatten. Kastrullen sättes över elden och krämen får under ständig vispning sjuda (ej koka!) tills den är tjock och pösig, då kastrullen avlyftes, och vispningen fortsattes tills krämen är kall. 7-8 blad gelatin upplöses i 3-4 msk. hett vatten och nedröras varsamt, varefter 3 del. tjock grädd, vispad till skum försiktigt iblandas. Massan fylls i vattensköld, sockerbeströdd form, som ställes på kallt ställe 4-8 tim. Då puddingen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig kniv och uppstjälpes på serveringsfatet.

Fråga. Kan någon, som läser detta giva en kvinna ett råd, hon har kommit i livsförhållande, där hon ej passar, utan längtar bort. Duglig praktiskt erfaren, och "en egen hand" med djur äger hon, kan förstå och bota sjuka djur och djuren trivs hos henne. Hon passar just på landet och det är dit hon längtar. Är det nu ej någon som vet där denna kvinna kunde komma och fylla sitt livsmål, hade det varit så skulle hon blivit veterinär, men det blev anorlunda. Ingen är mera tacksam för ett sunt opartiskt omdöme än just

Kvinnan.
För "Kvinnan" — när det nu skall låta så högtidligt — veta vi egentligen intet bättre råd än att hon om möjligt skakar av sig de henne ej passande livsförhållandena och så söker sig plats till landet, där hon nog på sina håll skulle bliva mottagen med öppna armar, tack vare den där "egna handen med djur!" — Sök plats om inte annat så som vanlig jungfru på herrgård eller bond-

I KÖKET
OCH
PÅ MATBORDET
ÄR

Arboga

ALFA = KÖ
HUSMÖDRARNAS
OCH

SVENSKA MEDICINALVÄXTFÖRENINGENS

torkade blåbär, lingon, spenat, dill, sopprötter m. m.

Högsta kvalitet. Billiga, hållbara, lätta att förvara och enkla att använda. Bären ge utmärkta soppor. Lingonen ge dessutom en god sylt. Sopprötterna ge med obetydlig fettillsats en välsmakande buljong. Utförlig beskrivning följt varje kartong. Finnas i varje välsorterad specialaffär.

OBS! Förekomma i minut endast i våra kartonger.

Aluminium kokkärl äro bäst och billigast i längden.

Rosta ej, flisa sig ej som emalj, äro ej hälsofarliga och behöva ej dyr årlig förtenning som kopparkärl, pryldiga, spara bränsle, lätta att hålla rena.

Köpas bäst hos Specialaffären Aluminium Kompaniet, Anker & C:o Mästersamuelsgatan 9 (mitt emot Röda Kvarns utgång), Stockholm. Rikst. 15 25. Till landsorten fraktfritt pr efterkrav. Sthlm. 23 142.

Tolv års
erfarenhet

har visat att "RATTUT" överträffar alla andra utrottningsmedel för råttor. En mängd intyg vittna härom. Oskadligt för människor och husdjur.

Pris Kr. 1.25 pr pkt.
BERNER & ZETTERSTRÖM,
Göteborg D.

Säljes å apotek, färg- och kemikalieaffärer samt specialaffärer på landet.

Det är så långsamt att vänta

DIVINIA

PARYM

Mer har han med sig som han lofvade en
paska MZABO Divinia, då förklarar jag allt!

Betydligt billigare

kan Ni nu skaffa Eder en förstklassig daglig huvudstadstidning genom att prenumerera för 1922 på

AFTONBLADET

vars dagliga upplagor med åtföljande värdefulla bilagor numera erhållas till

avsevärt nedsatt pris.

Aftonbladet utkommer sju gånger i veckan och intager en ledande ställning både som politiskt organ och

modernt redigerad nyhetstidning.

Innehåller bl. a. aktuella inlägg av framstående fackmän, talrika brev från främmande länder, väl vald förströrelseläsning med dagliga kåserier av utmärkta pennor, sakkunnigt redigerade avdelningar för handel och näringar, litteratur, konst och musik m. m.

Prenumeranterna få gratis

Brokiga Blad, Lantmannabladet,
som nyligen undergått en omfattande utvidgning och modernisering ifråga om såväl text som bilder. som innehåller bidrag av Sveriges främsta fackmän på lantbrukets område och är oumbärlig för varje lantman.

Prenumerationspris för 1922:

Stockholms-resp. Kvällsuppl. 1/1 år 40:—, 1/4 år 11:—
Nationaluppl. (dagl.) 1/1 » 15:—, 1/4 » 4:25

I förhållande till den valuta, som erhålles, är särskilt Aftonbladets Nationalupplaga obestridligen

Sveriges billigaste dagliga tidning.

Florodot-Tvålen

är damernas favorittvål och en idealisk baintvål

Hushållsboken

"E R K"

Pris 4 kr.

"S&C:o"

Pris 2 kr.

Finnes hos alla Bok- & Pappershandlare samt

FRANS SVANSTRÖM & Co
STOCKHOLM

Jumpers och Sweaters

stickar man bäst själv med ledning av Olga Nybloms nyutkomna handbok. Kr. 1.75 hos alla bok- och pappershandlare eller från Wahlström & Widstrands förlag. Stockholm 3.

SKÖNHETSVÅRD

av Anna Söderberg 2:—. Hygieniska vinkar och råd för hälsans och skönhetsens bevarande. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

ELEKTRICITETEN i hemmets tjänst

Ny oumbärlig handbok för husmödrar av Ida Högstedt. Kr. 2:50. I alla boklädor och Wahlström & Widstrands förlag, Stockholm 3.

För den nyfödde.

Beställ Eder Babyutstyrelse från gammal, välkänd firma. Reklamkartong med komplett, välsydd utstyrelse till obs! Kr. 10 och Kr. 15. Fru Caspersson, Örebro I. Affären 10-årig.

Gynna Iduns annonsörer!

PÄRMAR

IDUN 1921

med register

finnas nu att tillgå hos hrr Bokhandlare eller direkt från

IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

mot likvid i postanvisning.

Röd pärm "Idun" med guldtryck
Kr. 2:50 + porto 80 öre.

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vattnet. Giv dem Planta gen, ett på vetenskaplig grund sammanfattat konc. växtnäringssalt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemi-kaliehandlare.

Från norr till söder

i vårt vidsträckta land

läses

SVENSKA MORGONBLADET

Varför? Jo, därför att tidningen är en rakryggad, orädd och stridbar talesman för de kristliga, nykterhetsvänliga och sociala intressena.

Snabb och korrekt nyhetstidning!

Lägre prenumerationspriser för 1922!

MORGONUPPLAGAN: 30 kr. för helår, 16 kr. för halvår och 8 kr. för kvartal;

DAGUPPLAGAN: 15 kr. för helår, 8 kr. för halvår och kr. 4:25 för kvartal samt

HALVVECKOUPPLAGAN: 6 kr. för helår, kr. 3:50 för halvår och 2 kr. för kvartal.

gård; laga att ni får mjölka kor och klippa får, lägga ligghöror och se till kycklingar, stoppa kalkoner och goda grisar och kalvar m. m. — Således en ny "piga bland pigor", plus en med egen hand med djur!

Fråga. Finnes någon av denna tidningsläsare läsare, som vet något säkert botemedel mot eksem. Sign. har haft obehag av dylikt under vissa perioder i två års tid. Eksemet är vätskande och har sin plats i ansiktet. Han försökt alla möjliga salvor och mediciner, t. o. m. undergått läkares vård ålasarett, men till ingen nytta. Eksemet har ibland varit borta under månader, men återkommit. Emellanåt kan det vara bättre, ibland sämre. Just nu är det synnerligen besvärligt. Hur skall jag få bort detta otyg undrar "Otålig".

Svar. Eder fråga kan, med att ni verkligen skall bli hjälpen, varken besvaras av Iduns redaktion, Iduns "Fru Skönhetsdoktor" eller någon av alla dess mångtusende läsarinor. Ty först och främst finnes det en mängd olika arter av eksem, som i sin tur hava, var för sig olika inverkan på olika personer, beroende på deras sines emellan olika kropps-konstitution. Vårt råd — och för övrigt det enda följdriktiga — är att ni söker läkare, d. v. s. en hudspecialist. Då, men ej förr får ni den rätta ordinationen, byggt på ingående undersökning.

Fråga. Undertecknad, som under några år haft anställning i familj, men som nu kommit i besittning av ett mindre kapital, skulle önska tillgodogöra sig detta för sin utbildning och framtid, närmast i tanke att förskaffa sig de kunskaper, som erfordras att förestå ett hem eller att självständigt kunna sköta ett finare pensionat eller leda hushållningen å större gods eller erhålla motsvarande syssla.

Vore därför redaktionen synnerligen tacksam om ett råd, huru detta kapital, som väl räcker till att bestrida alla kostnader under ett års studier, lämpligast borde användas för att lära sig grunden av bokföring, sömnad, finare matlagning, såväl praktiskt som teoretiskt, hushållning och kassavård o. d.

För egen del vore jag mest böjd att få söka inhämta dessa kunskaper vid en skola eller annan praktisk undervisningskurs och tacksam för anvisning på sådana i Mellansverige, helst i eller i närheten av Örebro.

Fröken D. L.

Svar. Ni skall ej hysa en fullt så hög tanke om kursgivande anstalter eller dito lärarekrafter! T. o. m. Sveriges förnämsta läroverk i allt vad som tillhör huslig ekonomi skulle inte åtaga sig att utbilda någon än så lovande adept i alla de grenar av husligt arbete och dithörande ting som ni uppräknar! Emellertid skulle ni antagligen ha bäst nytta av att genomgå några av de förträffliga kurser i huslig ekonomi, som under varje år anordnas vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Tillskriv skolan direkt och begär prospekt. — Utöver detta upplysande råd, vilja vi allvarligt tillråda er att laga god vara på ert kapital, och ej kasta ut det på andra mer eller mindre tvivelaktiga hushållsskolor, som utlova mycket men hålla mycket litet av alla sina lockande förespeglningar.

Fråga. Jag är en bildad, självförsörjande kvinna, som skulle önska köpa eller bygga en liten stuga åt mina gamla föräldrar, så att de under de återstående dagarna av sin levnad skulle kunna leva någorlunda bekymmerlöst efter ett långt och strävsamt liv. Men jag äger ej det erforderliga kapitalet därtill utan

Nej tack!

en så dyr tidning passar ej oss damer, som i dessa tider måste vara sparsamma, när man får en så intressant och lättläst tidning som det nya STOCKHOLMS DAGBLAD i huvudstadsupplaga fritt hem-buren för endast 30 kr. och på posten för 25 kr. Riksupplagan kostar bara 14 kr. (i båda fallen postarvodet inberäknat).

M. ZADIGS prisbelönta neutrala Lanolin Crème-Tvål

den yppersta av alla Toilette-tvålar, förlämnar huden ungdomlig friskhet och skönhet.

M. ZADIG, Malmö.
H. M. Konungens Hovleverantör.

Millioner förstöra sitt hår med sprithaltigt och felaktigt sammansatta härvatten, grönsåpa, såpsprit m. fl. otjänliga hemkurer. Ni behöver ej med bekymmer se håret falla bort, om ni tillskriver Specialisten i Hårsjukdomar VALENTIN LINDBERG, Kommandörsg. 12, Sthlm, träffas kl. 12—2 vard. Flera tusen bevis finnas från botade skalliga och tunnåriga personer. Uppgiv ålder, sjukdomens art m. m. Bifoga 40 öre för svar i diskret brev. Mina behandlingsmetoder äro berömda av såväl vetenskap, press som allmänhet.

S:ta Birgittaskolan

Riksstel. 141 08. Allm. tel. 51 90.
Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt praktiskt handarbete.

Undervisning i klädsöm, linnesöm, barnkläder, all slags konstbroderi i spetsar, monteringar etc. Anmälningar mottagas dagligen 10—5.
Elever mottagas 1 och 15 varje månad. Aftonkursen 2 gånger i veckan. Lägra avgifter.

EMMY KYLANDER.

Man behöver ej vara bonde

för att med god behållning läsa

VÅRT LAND OCH FOLK

BONDERÖRELSENS RIKSORGAN

SNABB NYHETSTIDNING
SUNDA ÅSIKTER

Dagliga uppl. 12 kr. pr år
Halvvecko-upplagan 4:50
Lösnummer 10 öre

OUMBÄRLIGT ANNONSORGAN

för den som vill komma i förbindelse med lantbefolkningen

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget

Fonder kr. 62,000,000:—

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning

4 1/2 proc.

Varje familjeförsörjare bör bereda sina efterlevande

Pension i

ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN

— Grundad 1784 —

Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör återopas.

STORKYRKOBRINKEN 11 - STOCKHOLM

Ni kan lära

att bli en god tecknare om Ni deltagar i vår undervisning pr korrespondens.

Gratis erhåller Ni en intressant och lärorik provundervisning samt vårt illustrerade specialprospekt å undervisning i teckning.

Kurslärare: Konstnärerna Max Hänel och Viktor Björkman.

Vår undervisning är individuell och instruktiv och tillvaratager fullständigt Edra anlag. Resultat garanteras. Låga avgifter. Obegränsad studietid.

Noréns Korrespondensinstitut, Skolgatan 11, Malmö.

Sänd gratis prospekt och provlektion i det ämne jag strukit under. 20 öre porto bifogas.

Frihandsteckning. Lavering. Figur- & djurteckning. Porträtteckning. Perspektiv- & Skugglära. Landskapsteckning. Pennteckning. Annon- & reklamteck.

Namn Adress I. 32

måste i så fall låna. Säkerhet kunde väl lämnas genom inredning i huset, om jag betalade den årliga räntan? Vid mina föräldrars död, de äro redan ålderstigna, kunde ju huset säljas och lånet återbetalas. Men nu är frågan den, hur jag skulle kunna erhålla lånet. Nog har jag många s. k. vänner, men jag är rädd, att om jag begärde deras hjälp, skulle de endast draga mig tillbaka inom sitt skal. Ett s. k. egnahemslån vore kanske möjligt att få, men då finge jag dra det inför offentligheten, och jag skulle så gärna vilja hjälpa dem i tysthet. Finnes det möjligen något annat sätt, på vilket ett lån kunde erhållas? Jag har ibland sett annonser i Sv. Dagbladet, där det värdjas till äldre förmögna herrar eller damer att bevilja lån för det ena eller andra ändamålet, men jag kan inte hjälpa, att jag tycker, det verkar tiggeri, och därtill är jag för stolt. Det är ju inte heller min mening, att någon skulle förlora så mycket som ett öre. Jag hade tänkt mig ett boningshus på landet om två rum och kök å nedra botten och event. två små rum uppe på, som kunde uthyras, samt en liten ekonomibyggnad. — Tacksam för råd är B—D—.

Svar. För denna och för en enda gång taga vi nu in en fråga likt den ovanstående. Ej i den tanken, att någon "välvillig herre eller dam" skall röra till hjälpsamhet, utan endast av den orsak, att vi, trots de vackra och väl lagda orden i Eder värdjande rådfrågan, ej kunna finna någon skillnad mellan denna och ovanbemälda annonser.

Edert uppsåt att söka bereda ett hem för Edra ålderstigna föräldrar må vara i sig själv mycket tilltalande men det må undras om ej denna "överraskning" höra till det slag, som även den mottagande parten i förväg skall unnas den dubbla njutningen att såväl få glädjas över genom att se arbetet fortskrida som ock åt hoppet att snart få träda in genom egen dörr? Så vårt råd är endast det Ni själv synes ha tänkt på men förkastat (på grund av offentlighet?): — sök ett egnahemslån!

Fråga. Som jag lider av kronisk snuva, undrar jag om någon av Iduns läsarinor kunde giva mig något råd eller hänvisning till något medel, som kunde hjälpa till förbättring. Tacksam för svar är Bekymrad.

Svar. Vi kunna ej giva Er andra råd än helt allmänna sådana. Nämligen att väl sköta Er kropp, genom att dagligen, men med förstånd och varsamhet taga avrinningar med vatten som stått inne i rummet under natten. En gammal god huskur för kronisk snuva är att varje morgon, året om tvätta fötterna i kallt vatten och sedan torka dem väl med grov handduk. — Men denna angenäma procedur är också välgörande utan kronisk snuva! Ett annat, mycket radikalt botemedel är att söka få luftombyte, under någon tid. Vill ni emellertid att snuvan skall försvinna, så låt en specialist för näsans, öronens och svalgets sjukdomar göra en noggrann undersökning, emedan det kan hända att ni har någon polyp eller begynnande varhård, den förra i näsan, den senare i den närmaste omgivning.

Glöm ej

att skaffa Eder

Iduns Kokbok.

Ny utvidgad upplaga.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Solo-Kaffe

från

Aktiebolaget Malmö Kaffeкомпани

är det bästa

Java-Kaffe

NERKINGAR

eller Örebro läningar på andra orter, som vilja bibehålla kontakten med hembygden, böra icke underlåta att läsa

Amerikes Allehanda.

(Örebro Läns Tidning)

Rikhaltigt, mångsidigt och omväxlande innehåll.
Betydligt utökat format. — Modärn utstyrsel.
Nedsatt pren.-pris: helår 14 kr., halvår 8 kr., kvartal 4.25.
Prenumerera omedelbart!

SJU dagar i veckan läses en annons i **IDUN**

Eleganta Hellylledambyxor i svart, lila, blått och heliotrope i vid, rymlig modell, försedda med gummiesår, finnas i tre storlekar. Kr. 6:50 pr par. Expedieras mot postförskott från
O. WISTRAND & C:o,
Stadsgården 14—16, Stockholm 4.

HUDCRÉMEN

Antifinol

är ett beprövat och välkänt medel för borttagande av finnar, pormaskar och rynkor. Vid daglig användning erhålles en mjuk hud, en charmant hy samt vita och smidiga händer. Försäljes av apotek, parfym- och kemikaliefabriker samt direkt från oss.
Pris 2:50 kr. pr tub.

Fräkenpomådan SOLEIL

erkänd tillförlitlig att på kortaste tid borttaga även de mest mörka och fula fräknar. Exp. mot 2:50 kr. pr tub. 2 tuber portofritt endast från oss.

A.-B. ANTIFINOLFABRIKEN GÖTEBORG

Vi bedja att få fästa uppmärksamheten på att

Nya Dagligt Allehanda

väsentligt sänker sitt prenumerationspris, och jämväl lösnnummerpris och annonspris för år 1922.

Stora upplagens

pris sänkes från 50 till 40 kr., post- och hembäringsavgifter inberäknade. Lösnummerpriset från 20 öre till 15 öre.

Nationalupplagan,

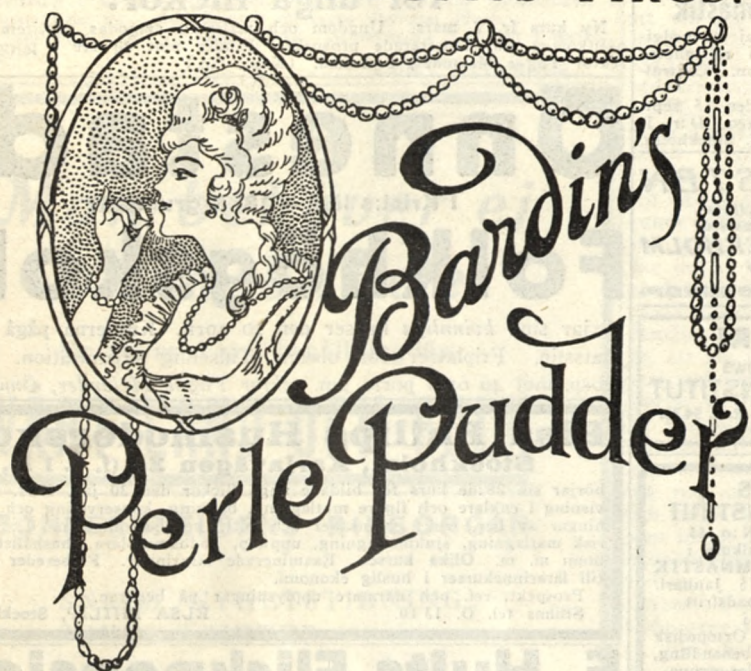
endast för postprenumeranter, sänkes i pris från 20 kr. till 15 kronor. Om hänsyn tages till tidningens värde, är denna upplaga av N. D. A. den billigaste tidning i landet.

Kvällsupplagan,

som är en senare edition av stora upplagan och sålunda innehåller de allra färskaste nyheter, säljes i huvudstaden blott i lösnummer, men kan ute i landet erhållas genom prenumeration på posten. Den är för stora delar av riket Sveriges snabbaste nyhetstidning. Priset sänkes från 50 kr. till 40 kr. för helt år.

Ni kan icke göra en utgift, som medför mera valuta och behållning, än prenumerationskostnaden för N. D. A.

BARDIN & CIE PARIS
Poudre de Perles Fines.

Bardins berömda pärlpuder
vitt, rosa, hudfärg, rachel, gul, korall, rubin, brunt etc.

Föryngrar och förskönar

Fås i alla parfym- och kemikalieaffärer
Ensamförsäljare för Skandinavien och Finland:

Madsen & Wivel, Köpenhamn

DEN BÄSTA DRYCKEN ÄR
CLOETTAS
GULD-CACAO
FÖRNÄMSTA SVENSKA FABRIKAT

Bibeln

Gamla Testamentet
framställt på film. Omfattande
tre program.

Stapelsten.
Syndafloden.
Abels Torn.
Abraham och Sara.
Isak och Rebecka.
Sodom och Gomorra.
Esau och Jakob.
Jakob och Kael.
Josef säljes av si-
na bröder.

Josef och Polifars
hustru. Saraos
dröm. Josefs brö-
der komma första
gången till Egypten
Josefsbröder komma
andra gången till
Egypten. Moses
historia.

Innehaves med ensamrätt av

A. B. Friberg's filmbyrå - Stockholm

Går f. n. under stor uppmärksamhet i Stockholm, Göteborg och Norrköping

Köp Svenska Havregryn!

Marknaden översvämmas åter med utländ-
ska havregryn, som redan genom sin

ålder äro mindervärdiga. All-

mänheten uppmanas där-

för att vid inköp av

havregryn

i lös vikt alltid

begära svenska färska

havregryn som i kvalitét

äro avgjort bättre, men likafullt

icke dyrare än utländska gryn.

Köp Svenska Havregryn!